

Het Fransche infanterie-exercitiereglement van 3 December 1904,

DOOR

J. H. VAN DER HEGGE ZIJNEN,

Kapitein der Jagers.

(Vervolg en slot van bladz. 356.)

Wij zijn genaderd tot het hoofdstuk:

L'infanterie dans le combat.

Dit zeer belangrijke onderwerp wordt in het R., als volgt, onderverdeeld:

- a. Introduction. Propriétés et rôle de l'infanterie. Les forces morales.
- b. Opérations préliminaires. Dispositions préparatoires au combat.
- c. Le combat. Offensive. Défensive.
- d. Particularités du combat de l'infanterie. Détachements. Points d'appui. Combat de nuit.
- e. L'infanterie et les autres armes.
- f. Rôle particulier de la compagnie et des unités supérieures.

De groepeerings van de stof is eene gansch andere dan in het P. d. R. en in het R. P., dat onmiddellijk na de behandeling van het formeele gedeelte van compagnie, bataljon en regiment overging tot de bespreking van het gevecht dier eenheden en het eigenlijke tactische gedeelte van het reglement (Du combat) aanving met algemeene beginselen om onmiddellijk daarna over te gaan tot het gevecht der divisie (*in verband*: aanvallend, verdedigend, ontmoetingsgevecht; *zelfstandig*; en dan: het gevecht van het regiment en de brigade, al of niet in verband) om te eindigen met „Des forces morales”.

Nu doet de *vorm*, waarin het onderwerp gegoten is, betrekkelijk weinig tot de zaak, gedachtig aan het „der Geist ist es der lebendig macht”, doch eene groepeerings van de te behandelen stof op de wijze, als het R. thans doet, schijnt ons toe de voorkeur te verdienen boven onze indeeling in II.

Als tactische instructie staat ons II, vooral na de laatste wijzigingen, zoo goed als geheel op de hoogte van den tijd. De, voor 1901 als zeer juist te bestempelen, beginselen zijn het ook nog voor 1905, hoezeer men, als het ware met marktgeschreeuw en tromgeroffel, de aandacht heeft

gevestigd op den Transvaalschen oorlog. Gelukkig is de koele Hollander ook in dit opzicht rustig gebleven en, toen de storm bedaarde, „de Groepenaanval” en allerlei proeven even spoedig vergeten waren geworden, als zij opbruisten, hebben wij eene bepaling aangenomen om dichte en dunne tirailleurliniën te kunnen formeeren, deden wij afstand van de 50 M. frontbreedte, die eene sectie *moest* innemen en niet *mocht* overschrijden, regelden wij het sprongsgewijze vooruitgaan op vrijgevege wijze, vestigden wij de aandacht op het kruipend voorwaarts gaan, schaften de vuurpauzen af en ons II, aldus gewijzigd, kan den toets met het buitenland veilig doorstaan. Toch zal het ook bij ons wel weer niet ontbreken aan eene breede schare, die een „Hosanna” zal galmen ter eere van het R. en een „Steenigt hem” voor ons II, want het wordt hoe langer hoe zeldzamer, dat „men” (dat is de *geringe schare* van tot oordeelen bevoegden en de *dichte menigte* van zich bevoegd geloovenden) tevreden is met hetgeen bij ons geschiedt. Schreven wij niet over het Fransche infanteriereglement, gaarne zouden wij hier willen wijzen op de bedenkelijke gisting, die de groote Pers (en dus niet de chronique scandaleuse pers) in het Leger brengt door het plaatsen van artikelen, even venijnig en overdreven, als de discipline ondermijnend.

Doch ter zake!

Uit de inleiding zij slechts aangehaald, dat het infanteriegevecht geen vaste regels kent en dat de bestudeering van de jongste krijgsgeschiedenis de aanvoerders moet voorbereiden voor hun taak op het slagveld. Een variant op het bekende gezegde: „c'est à elle (d. i. de infanterie) qu'incombe la tâche la plus rude mais aussi la plus glorieuse de la bataille”. Voor het overige, hoe mooi en vloeiend gedacht en uitgedrukt, met groote woorden vormt men evenmin soldaten, als dat men er gevechten mede wint.

De eerste bladzijden over het infanteriegevecht zijn ten deele ontleend aan bepalingen uit het Fransche Velddienstvoorschrift.

Voor ons doel veel belangrijker zijn de nu volgende „opérations préliminaires” en „dispositions préparatoires au combat”.

De eerste omvatten het voeling zoeken door de cavalerie en, al naar de omstandigheden en de gegeven bevelen, het in actie treden van gemengde detachementen, waarna dan volgt het gevecht van de voorhoede. Door deze zoo eenvoudig neergeschreven regels staan wij opeens midden in het groote vraagstuk der strategische cavalerie en der legervoorhoeden, die, met de haar volgende infanterie, zulk een sterk netwerk vóór het eigenlijke leger spannen, dat de colonnes zelf met zwakke voorhoeden kunnen volgen. Dit vraagstuk is al meermalen ter sprake gekomen (zie o.m. „Ueber Heeres Avantgarden”. Vierteljahrshefte I '05, waarin tevens een overzicht van „die neuen taktischen Vorschriften für das italienische Heer”.) Wie meer omtrent deze zaak wil weten, raadplege eens KESSLER, *Tactique des trois armes*, leze daaruit het eerste hoofdstuk (*Mode d'emploi des différentes armes*) en daaruit weder de cavalerie, om vervolgens op blz. 67 het hoofdstuk „l'Armée” op te slaan.

„Tant que l'avant-garde est engagée, le chef reste libre d'accepter ou de refuser le combat”.

Ook deze, zoo kalm weg, neergeschreven woorden brengen ons in eene even interessante, als reeds oude quaestie, loopende over de meeningen: Maak de voorhoede *zwak*, opdat zij niet zelfstandig gaat vechten en dwingt om of haar te redden of haar te laten doodbloeden; of maak de voorhoede *sterk*, opdat zij terugwerpe alles, wat te dicht bij komt, en opdat zij sterk genoeg zij, zoolang stand te houden, tot hulp opdaagt. Ook over deze, voor breede uiteenzettingen zoo goed geëigende, zaak bestaat veel literatuur. (Zie b.v. BALCK, Taktik, 2e deel, 1ste Band, blz. 240 vgg.; verder von SCHLICHTING, Taktische und strategische Grundsätze, wèl bekend, enz.)

Voor eene behoorlijke verbinding tusschen de vechtende troepen en den bevelhebber zorgen bereden officieren (agents de liaison) of wielrijders.

De afdeelingen, die tot het gevecht oprukken, alzoo zeggen de „dispositions préparatoires”, zullen gedurende een eventueel halt houden hun munitievoorraad aanvullen.

Deze opmarschen, voor de infanterie ter zijde van de wegen, moeten aan 's vijands oog zijn onttrokken; bereden officieren verkennen te voren het terrein en geleiden dan de colonnes, die, in verband met de gesteldheid van het te overschrijden terrein, de aan te nemen formatie bepalen en zich tijd en ruimte verschaffen voor eene eventueele ontwikkeling door, zoowel in front als op de flanken en in den rug, afdeelingen vooruit te schuiven, waarbij de bij de colonne gebleven cavalerie is ingedeeld. Deze beveiliging is te meer noodzakelijk, als men marcheert buiten de directe beveiliging van de voorhoede of gedurende den nacht. (Het II. Pommersche korps rukt op 18 Aug. '70 met veiligheidsmaatregelen over het slagveld, waarop reeds den geheelen dag door het II. leger wordt gestreden. HOENIG, 24 Stunden MOLTRESCHER Strategie.)

Door het vuur en door de voorwaartsche beweging moet het doel van het gevecht: het met geweld breken van 's vijands wil (volonté), worden bereikt; hieruit volgt vanzelf het aanvallend optreden in de meerderheid der gevechten.

Aanvallend gevecht.

Nadat het te bereiken doel is vastgesteld, worden de aanvalstroepen aangewezen, blijft een deel bestemd voor evolutionneeren (troupes de manoeuvres) en een ander deel voor reserve, waarbij zij aangestipt, dat alleen het legerkorps en de divisie of wel zelfstandig optredende eenheden eene reserve afzonderen.

Ook hier is de eerste beschikbaarstelling van troepen eene zeer spaarzame en wordt aanvankelijk eene opstelling in de diepte aangenomen.

Men blijft in eenigen bewegingsvorm, totdat het vuur tot ontwikkeling

dwingt; een „certain nombre de fractions” wordt aangewezen voor het gevecht, de overige behooren tot de „renforts”. Hoe men zich ontwikkelt, hangt af van de omstandigheden: „Tantôt réunies en groupes d'importance variable, tantôt séparées par des espaces plus ou moins étendus”, doch steeds zóó, dat onderlinge ondersteuning verzekerd zij en verband en samenhang bewaard blijven. De verhooging van de vuuruitwerking leidt tót het aannemen van breede fronten, bij den aanvang van het gevecht (alzoó: in den aanvang breede fronten met weinig troepen). „Cette manière de combattre par groupes implique la suppression des lignes de tirailleurs continues qui ne répondent plus aux besoins actuels du combat”.

De voorwaartsche beweging der infanterie wordt gedekt door min of meer sterke patrouilles, daarachter marcheeren dan de troepen, de open terreinen of de door vuur bestreken gedeelten vermijdende. Aldus vormen zich sterkere groepen op de voordeeligste plaatsen en zwakkere afdeelingen „sur les espaces découverts et battus” (?). Zoo lang mogelijk zonder vuren vooruit. De versterkingen volgen, zonder orders af te wachten (!), hun afstand tot de voorste linie is afwisselend, maar zóó, dat zij ten allen tijde op het juiste oogenblik kunnen ingrijpen. Het vuur, eenmaal geopend, wordt afgegeven „par rafales subites, courtes et violentes”. Het voorwaarts rukken heeft thans spronggewijze plaats; eene aanwijzing omtrent sterkte der springende afdeelingen en lengte van den sprong wordt *niet* gegeven. Die voorste linie nu wint, zonder ondersteuning, zóóveel terrein, als haar mogelijk is, daarbij strevende naar enfileervuur, dat sterk op 's vijands moreel inwerkt. Allengs verdicht zich de linie door de aankomende versterkingen, *het commando in de linie wordt door de officieren en onderofficieren verdeeld* (wij cursiveeren), opdat tot op het laatste oogenblik de krachten in de goede richting worden aangewend.

Op sommige gedeelten en op sommige oogenblikken kunnen in gevecht zijnde onderafdeelingen in de gelegenheid zijn den aanval door te zetten; zij planten dan de bajonet op, rukken vooruit en als zij hun beweging moeten staken om te vuren, worden zij versterkt (!). De aanval zelf heeft plaats onder den ouden roep „En avant”, die door geheel Europa gedurende lange jaren de Fransche adelaars ter overwinning voerde.

Troepen, die hetzij versterkingen afwachten, hetzij den uitslag verbeiden van de handelingen van naburige afdeelingen, „s'accrochent au sol, se maintiennent derrière le dernier abri, aussi près qu'elles ont pu s'approcher et tiennent l'ennemi sous la menace constante de leur feu, prêtes à profiter de toutes ses défaillances en attendant que les circonstances leur permettent de reprendre la marche en avant avec plus de vigueur”. Dat deze gevechten zeer lang kunnen duren is eene vermelding, die het R. waarschijnlijk geeft, naar aanleiding van de bekende gevechtsepisode van de Hooglanderbrigade onder METHUEN. In hoeverre heil is te verwachten van pogingen, door de zelfde troepen gedaan, tot

het hernemen van verloren steunpunten of het herwinnen van verloren terrein mag daargelaten worden: de vage en niet authentieke berichten uit den Russisch—Japanschen oorlog moeten daartoe eerst door alleszins betrouwbare worden vervangen.

De invloed van het „commandement” bestaat in het gebruik van de artillerie, in de voeding van de voorste linie uit de diepte en in het bezetten van het op den vijand veroverde terrein.

Het succes hangt *somtijds* (wij cursiveeren) af van het krachtig ingrijpen van versche troepen. „Sur tous les points du champ de bataille, les chefs qui ordonnent et dirigent les attaques ont donc *le devoir de prévoir et de préparer la manoeuvre* qui permettra à ces unités de s'engager dans les meilleures conditions”.

Het aanzetten van den eigenlijken aanval (assaut), d. w. z. de keuze van aanvalspunt en tijd van aanval, is de taak van den bevelhebber, „*œuvre de coup d'oeil et de caractère qui ne peut être soumise à aucune règle précise*”. Die, ten aanval oprukkende, troepen volgen een te voren nauwkeurig verkende richting. In de diepte opgesteld, in de minst kwetsbare en meest beweegbare formatie, bajonet op, vermengen zij zich met de strijdende afdeelingen, tot de bevelhebber den stormaanval doet slaan. Hierna komt de vervolging en het herstellen der tactische verbanden.

Het R. geeft aan het slot van deze verhandeling nog aan, dat een afbreken van het gevecht soms slechts eene list is, een andermaal daarentegen het middel om zijne troepen van een overmachtigen vijand los te maken. „Les mouvements de repli succédant aux attaques qui ont échoué, sont des incidents passagers de la lutte dont les efforts sont localisés et ne sauraient compromettre la victoire”.

Wij hebben in dit beknopte overzicht de leidende gedachte aangegeven, neergelegd in de bepalingen voor den aanval.

Ware het de gewoonte motto's boven de hoofdstukken van een reglement te plaatsen, wij zouden er voor stemmen om óf neer te schrijven hetgeen BONNAL aan het adres van „Trois Etoiles” zegt: „*Gagnez la bataille = marche!*” óf hetgeen LANGLOIS zegt op blz. 240 van zijne „Enseignements de deux guerres récentes”: „*Il ne faut pas croire qu'il suffit d'excellents règlements de toutes sortes pour préparer une armée à la victoire*”.

Ontegenzegglijk toch, bevat het behandelde hoofdstuk, veel moois, veel goeds, veel, dat getuigt van goede, diepgaande tactische grondbeginselen, doch het geheel moet o.i. worden beschouwd als een gevaarlijke stap in eene gevaarlijke richting. Een aanval, doorgevoerd volgens de ontwikkelde beginselen, moet leiden tot dat heilloos „batailliren auf eigener Faust”, waarvan MECKEL spreekt. Waar zoo goed als alles wordt overgelaten aan de onderbevelhebbers, staat men bloot aan verrassingen van den meest onaangenaamen aard. Een „normaal” aanval staan wij niet voor, omdat het een onding is, reeds van zijn naam af. Maar en-

kele bepalingen, enkele cijfers zijn noodig, om als grondslag te dienen voor het tactische gebouw, dat elk troepenaanvoerder moet kunnen oprichten, zonder dat het bij den eersten windstoot ineen valt. Dat is het, wat BALCK, in zijn aangehaald opstel, verstaat onder de uitdrukking *Schulangriff*. Leest eens van den „Altvater” VON SCHERFF diens *Gewehr und Gelände im heutigen Angriffskampfe*, zet u henen over zijne moeilijk te volgen zinswendingen, over zijne *horizontale-* en *verticale* commandovoeringen, volgt eens aandachtig het hoofdstuk „Der reglementarische Normalangriff, weder ein schematisierendes Formal- noch ein zersetzendes Individualverfahren”, leest eens in de *Vierteljahrshefte I* van 1905 het stuk van VON GRAEVENITZ over de nieuwe tactische voorschriften van het Italiaansche leger, volgt BALCK's „Gefechtslehre” en „II. Theil, Das Gefecht” uit het *Duitsche exercitiereglement* of §§ 63—71 van het *Oostenrijksche*, legt daarnevens ons II en, het kan niet anders, of de richting van het „on se débrouillera”, in plat-Nederlandsch overgezet, „je doe maar!”, zal U toeschijnen niet de juiste te zijn. Niet anders dan met den meesten ernst en klem moet de buitengemeene vrijheid, de tot den hoogsten trap opgevoerde individualiseering van den aanval bestreden worden en zulks te meer, nu de legers zijn samengesteld uit eene geringe fractie onder de wapenen zijnden, en uit eene overgrootte meerderheid verlofgangers. Militie- en reservekader verdringen bij ons in de toekomst denkelijk het beroepskader; onze zwakke vredesverbanden, het zoeken naar den steen der wijzen, in casu het streven naar een „volksleger” (wat bij ons wel uitloopen zal op een nog meer geaccentueerd militieleger, dan wij thans reeds hebben), zullen even zoovele oorzaken zijn, dat men voorzichtigheid — en groote voorzichtigheid ook — zal moeten betrachten met het verleenen van eene vrijheid, als waarvan hier sprake is. Het Fransche stelsel, in lijnrechte tegenstelling met het NIEL'sche reglement van 1869, dat in 70/71 de Fransche infanterie van haar élan beroofde, deugt niet voor ons, omdat het niets regelt, alles overlaat en dus het persoonlijk initiatief van de onderbevelhebbers door niets breidelt.

Of het stelsel voor Frankrijk, met zijn voortvarend volkskarakter en heftig temperament, zal deugen, staat te bezien.

En toch, zonder nu eene pleister op de wonde te hechten, zij nog eens herhaald, dat, trots het oordeel, dat wij ons veroorloven uit te spreken, in het R. over den aanval veel goeds voorkomt.

Verdedigend gevecht.

Het kan niet anders, of een reglement met zulke sterk op den voorgrond tredende offensieve neigingen, als het R., stelt als grondregel voor het verdedigend gevecht, dat de lijdelijke verdediging voert tot zekere nederlaag en dus volstreekte afkeuring verdient. „*Seule, une défensive agressive donne des résultats*”. Het vuur is slechts het middel tot voorbereiding van eene voorwaartsche beweging. De ver-

kenning, die aan de verdeeling der troepen vooraf gaat, strekt zich ook uit tot de „couloirs qui peuvent favoriser les mouvements préparatoires aux contre-attaques et aux retours offensifs”.

Afdeelingen, uit de drie Wapens bestaande, kunnen vooruitgeschoven worden, hetzij tot het bezetten van punten, op de toegangen tot de stelling gelegen, hetzij om de tegenpartij op te zoeken en haar aan te vallen, haar tot ontwikkeling te dwingen en haar in eene bepaalde richting te lokken. Die detachementen gedragen zich als troepen, die een tegenaanval of retour offensief uitvoeren (een vraagteeken dient hier geplaatst), d.w.z. zij dwingen den vijand tot ontwikkeling door vuur, breken het gevecht af en zorgen er voor niet afgesneden te worden. Troepen, die een tegenaanval uitvoeren, „s'engagent toujours à fond, sans arrière pensée” (!). Deze aanwijzingen, vervat in punt 271 van het R., waarnaar in den tekst van punt 268 wordt verwezen, worden aangevuld door punt 269, waarin gezegd wordt: „de vooruitgeschoven detachementen waarschuwen omtrent 's vijands bewegingen, houden diens verkenningen tegen en dwingen hem tot ontwikkeling”. Wij meenen, dat deze instructiën duidelijker zijn en minder geestelijke verwarring zullen stichten, dan wanneer de commandanten verwezen worden naar de beginselen voor de tegenaanvallen en retours offensief. Voor het overige gelden de gewone, algemeen gevolgde beginselen: opstellen in verzamelvorm, totdat opmarsch- en aanvalsrichting bekend zijn, bezetten van punten, die onder alle omstandigheden moeten worden vastgehouden, bewaken van de stelling en hare naderingswegen, dan eens vuur op groote afstanden, dan weder eene vuuropening op het laatste oogenblik, om de stelling niet te verraden. Het vuur wordt gestaakt gedurende de oogenblikken, dat de tegenpartij zich dekt. (METHUEN aan de Modderrivier.)

Het versterken van de voorste linie en het voeden van het gevecht uit de diepte wordt in deze ééne zinsnede behandeld: „Lorsque le feu des fractions engagées ne paraît pas suffisant, des renforts sont portés sur le front”.

En hiermede is de verdediging besproken.

Ook op dit onderdeel is van toepassing het „*Gagnez la bataille — marche!*” Wij zouden slechts in herhaling vervallen, als wij hierop nader ingingen.

Een enkel punt moet gereleveerd worden, n.l. de vraag der vooruitgeschoven stellingen. Die „postes avancées”, sinds lang een geliefkoosd onderdeel van de Fransche tactiek, wisten zich in den loop der tijden nu eens niet, dan weder wel te handhaven: Wörth was op 6 Aug. '70 niet bezet, Weissenburg weer wél, Moscou en Malmaison op den 18^{en} ook wél. En waar nu het geheele R. tamelijk wel in het teeken van den Boerenoorlog staat, daar baart het verwondering, dat men niet angstvalliger is in de aanprijzing van dit middel, dat den strijd allicht doet voeren vóór de gekozen stelling en dat het begin van het contact inleidt met een terugtocht. „Um 11⁰⁰ meldete der Führer (der I. Glou-

cester en I. Irish Fusilier op de Tschrengula hoogten in het gevecht van Nicholsonsnek; BALCK in de Vierteljahrshefte I van 1905, blzn. 145/146) in der vorgeschobenen Stellung, dass er sich nicht mehr halten konnte. . . . Der Rückzug dieser beiden Kompagnien gestaltete sich sehr verlustreich. Sobald die Mannschaften sich erhoben, brach ein heftiges Feuer los; von der jetzt noch etwa 55 Mann starken E. Kompagnie (uitgerukt met 80 man) fielen in wenige Sekunden der Führer und 28 Mann (davon 9 Tote). . . ." Voor het overige, want lang hierover rede-neeren ware bladvulling, verwijzen wij naar BALCK, III. Theil, Die Gefechtslehre, blz. 256 vgg., VON DER GOLTZ, Krieg- und Heerführung, blz. 141 vgg. en Studien zur Kriegsgeschichte und Taktik. III. (Der Schlachterfolg), uitgegeven door den Duitschen Staf, terwijl nog altijd waar blijft, wat CLAUSEWITZ in het 8ste hoofdstuk van zijn onvolprezen werk „Vom Kriege" zegt over de werking der vooruitgezonden korpsen.

Onder de „particularités du combat de l'infanterie" worden genoemd: „détachements", steunpunten (in staat van verdediging brengen, aanval en verdediging), alsmede het nachtgevecht.

De „détachements" zijn te beschouwen als troepen, die eene openlijke verkenning verrichten; uitgezonden vóór de voorhoede of de voorposten of op de flanken, moeten zij meestal hun opdracht, vechtende, volvoeren; die opdracht wordt het best weergegeven door „cette infanterie contraire les mouvements de l'adversaire, l'oblige à suspendre sa marche et à se déployer, à dévoiler ses emplacements; suivant les circonstances, elle attaque ou se maintient en position en attendant l'arrivée des avant-gardes, ou elle rompt le combat lorsque sa mission est accomplie".

De oorsprong van de detachementen, die, vóór de veiligheidstroepen uit, het contact met den vijand zoeken, is gelegen in de sterk toegenomen bezwaren, verbonden aan de verkenning van den vijand. Naarmate de dracht der handvuurwapenen toenam, de munitie-uitrusting meer gelijken tred hield met de snelheid, waarmede gevuurd kan worden, en eindelijk (wat eigenlijk vooropgesteld had moeten worden) nu door het rookzwakke kruut het verkennen van den vijand zéér moeilijk en tijdroovend is geworden, werd het gevaar grooter voor verrassingen van den meest verschillenden en noodlottigen aard. Doch als de infanterie en ook de cavalerie nu weten, dat een handvol, goed in het terrein verborgen geweren in staat is de verkenning door de tegenpartij ernstig te bemoeilijken, dan vraagt men zich toch af: *hoe kan men met grond verwachten, dat eene tegenpartij, die dit toch evengoed weet, zich tegenover die „détachements" zal demaskeeren?*

Neen, eene tegenpartij, die haar handwerk verstaat en zich dus bewust is van het weerstandsvermogen van een goed verborgen, kleinen troep, zal zich tegenover die „rideaux", tegenover die kleine gemengde troepjes niet blootgeven, zal zich niet ontwikkelen, zal haar marsch niet staken, kortom zal zich door die speldeprikken niet tot het trekken van het zwaard laten verleiden.

Dat „Points d'appui” eene groote rol in het R. spelen, kan na het voorafgaande geen verwondering baren, daar zoowel het aanvallend, als het verdedigend gevecht gevoerd wordt door eene reeks van grootere of kleinere groepen, tamelijk zelfstandig en los van elkaar.

Het ligt o.i. minder op den weg van een infanteriereglement wenken te geven over het in staat van verdediging brengen van bewoonde oorden, bosschen, defilé's en dergelijke; dit behoort tot het domein van den veldpionier, de aanval daarop is een onderdeel van de gevechtsleer.

Ten aanzien van het nachtgevecht worden de bekende argumenten aangevoerd, die men in elken tactischen leercursus kan aantreffen. Alleen de infanterie, zegt het R., is geschikt voor het nachtgevecht en slechts bij het aanbreken van den dag is profijt te trekken van cavalerie en artillerie. Zonder den klemtoon te leggen op *gevecht*, weerspreken *feiten* der krijgsgeschiedenis menigmaal deze bewering: In den nacht b.v. van 29 op 30 Mei 1877 overviel op het Armenische oorlogstooneel eene Russische cavaleriedivisie bij Vegli-Achmet eene afdeeling ongeregelde Turksche cavalerie van 1500 *ruiters*, die ter verkenning van de insluitingslinie van Kars was uitgerukt. De Turken werden verslagen. De groote raids van STUART hadden meestal plaats bij duisternis, o.a. in den nacht van 22 op 23 Augustus 1862, toen hij met 2000 *ruiters* en 2 *rijdende batterijen* in den rug der Unionisten bij Catletts-Station in Virginië het hoofdkwartier en de treinen overviel, die door 1500 man infanterie en 400 ruiters bewaakt werden. Eene hoogst interessante beschrijving van een nachtgevecht uit den Russisch—Japanschen oorlog, is te vinden in Streffleur van April van dit jaar (blz. 550). Een voorbeeldig gebruik van infanterie en artillerie, een voorbeeld van logisch-tactisch handelen.

Dat bij den aanval alleen de bajonet wordt gebruikt en niet het *vuurwapen* is eene oude les, doch even oud is bij de menschheid de zucht naar zelfbehoud. Hieraan moet het worden toegeschreven, dat zoo menigmaal toch de geweren als vuurwapen werden gebruikt. Generaal LA HARPE wordt bij eene nachtelijke onderneming tijdens den Italiaanschen veldtocht van 1796 door zijn eigen stormloopende troepen bij ongeluk doodgeschoten. De verdediger echter gebruikt in het nachtgevecht zijn *vuurwapen*, als *het* wapen bij uitnemendheid. Zoo op 26 Nov. '70, de 1ste comp., 3^e Badensche bataljon bij Dyon tegenover de Garibaldianen.

Dat verder in den Russisch—Japanschen oorlog het nachtgevecht eene groote rol zou spelen, zooals menigmaal wordt gehoord van hen, die reeds het batig tactisch saldo van den oorlog opmaken, kan niet worden toegegeven en wij doen dit op gezag van de vakbladen, die uitmuntende artikelen leveren over dien oorlog, n.l. het Oostenrijksche Militaire Tijdschrift, de Jahrbücher für die deutsche Armee und Marine en de Vierteljahrshefte. In dit laatste tijdschrift schrijft de recensent (Majoor LÖFFLER van den Saksischen Staf): „Es ist aber wohl zu beach-

ten, dass kein einziges Gefecht in grösserem Umfange während der Nacht planmässig angesetzt, einheitlich geleitet und durchgeführt worden ist. Man hat die Dunkelheit mehrfach benutzt zum Anmarsch an die feindliche Verteidigungsstellung, um bei Tages Anbruch zur Feuereröffnung bereit zu sein. Die nächtlichen Unternehmungen ergeben sich also aus den Bedürfnissen der taktischen Lage einzelner Teile der Schlachtfrent heraus und stellen sich nicht als eine planmässig geleitete, einheitliche Aktion der Gesamtkräfte dar."

Met deze enkele aanhalingen worden de nachtgevechten teruggebracht tot de bescheiden plaats, die zij in de oorlogvoering inderdaad innemen.

Eene *gevechtsleer* „op $\frac{1}{n}$ van de ware grootte" volgt, als slot van het tactische gedeelte. Wij bedoelen: „1°. L'infanterie et les autres armes; 2°. Rôle particulier de la compagnie et des unités supérieures (la compagnie, le bataillon, le régiment et la brigade).

Veel nieuws is hieruit niet te leeren en wij wenschen ons dan ook alleen te bepalen tot het releveeren van enkele bijzonderheden. Waar bij ons in II op blz. 67 eene reeks wenken en instructiën voor de dekking van artillerie wordt gegeven, volstaat het R. met een paar regels. Wij missen bij ons de bepaling: „La sécurité des batteries d'artillerie incombe aux troupes d'infanterie placées dans leur voisinage". Omtrent de opstelling van de dekking zegt het R. eenvoudig: „Les fractions de ce soutien établies sur le front sont placées de manière à ne pas gêner le tir des batteries et poussées assez loin pour les couvrir efficacement contre les effets du feu de l'infanterie adverse. Celles qui restent à proximités des pièces et des attelages constituent leur soutien immédiat." Die weinige aanwijzingen zijn toch ook waarlijk genoeg voor den infanteriecommandant.

Dat de cavalerie niets van hare waarde heeft ingeboet tegenover infanterie, die zich laat verrassen, is bekend en kan dus stilzwijgend worden voorbijgegaan; wèl schijnt het echter der moeite waard nog eens de aandacht te vestigen op: „Seules les troupes qui sont directement menacées font face à la charge". Bij oefeningen op het terrein zoowel als op de kaart, wordt hiertegen nogal eens gezondigd en in den regel is de leider daaraan schuld, omdat deze zich tevreden stelt met het laten blazen van het signaal „cavalerie", of eenvoudig vraagt, welke formatie, enz. wordt aangenomen. Sterkte der cavalerie, afstand, gangen en formatie kunnen bij de aanwijzing niet gemist worden.

Over het vermogen der artillerie, evenals over het gevecht van infanterie tegen artillerie, is het R. zeer kort; het voornaamste schijnt ons toe de opmerking, dat, met het oog op snelheid en kracht van het hedendaagsche artillerievuur, het voor de infanterie noodzakelijk is zich in haar handelingen nauwer met het zusterwapen te verbinden.

Uit de „rôle particulier" der compagnie zij aangestipt, dat de kapitein in het gevecht vergezeld is van den caporal fourier, één man per sectie en een hoornblazer. De tegenstrijdigheid in de bepaling omtrent de

vuuropening is reeds vermeld. Verder is ook in dit hoofdstuk alles aan het oordeel en het initiatief van de ondercommandanten overgelaten, b.v.: „Le chef d'une section de renfort ne doit pas hésiter à s'engager de sa propre initiative si les circonstances l'exigent". In de verdediging mag de C Ct. nooit zonder bevel zijne stelling verlaten. Bij het bataljonsgevecht wordt, als overal, onderscheid gemaakt tusschen het zelfstandig en het in verband vechtende bataljon; bijzonderheden zijn na het hiervoren reeds besprokene niet te vermelden.

Het regiment „est par excellence l'unité de combat". De brigade is het grootste onderdeel uit infanterie gevormd, waarvan alle eenheden, nog in handen van één chef vereenigd, op een zelfde gevechtveld kunnen strijden. Vecht het bataljon meestal „recht vooruit", het regiment en de brigade kunnen meestal manoeuvreeren. Omtrent de breedteontwikkeling wordt alleen gezegd, dat onderlinge ondersteuning en inwerking van den Brigade-Ct. steeds verzekerd moeten zijn.

Zonder schade voor het geheel zou deze „gevechtsleer" uit het R. kunnen verdwijnen. Volgen de: Honneurs au drapeau, de Honneurs funèbres, het dragen, enz. der sabel.

Aan het einde van onze beschouwingen genaderd, zullen wij nog een oogenblik stilstaan, om den blik naar achteren te wenden.

Dat wij in den aanhef het R. eene tactisch gewichtige verschijning noemden, wordt bewaarheid. Terwijl wij toch, aan dit opstel werkten, verscheen daarover reeds eene brochure van den bekenden Hauptmann IMMANUEL (Die Französische Infanterie. Ausbildung und Gefecht nach dem endgültigen Exerzier-Reglement von 3 Dezember 1904), voorts eene vertaling door een Zwitschersch officier en eene serie artikelen in het Militär Wochenblatt van dit jaar. Dit spreekt voldoende voor de waarde, die men er in het buitenland aan hecht.

In de Jahrbücher van 1901 (blz. 148, 121ste Band) lazen wij in der tijd een artikel over het R. P. (Grundzüge des Gefechts für die französische Infanterie). Waar de schrijver daarvan zijne conclusiën neemt, zegt hij: „Erst nach geraumer Zeit wird es sich herausstellen, ob das französische Offizierkorps, namentlich die Führer mittleren Grades (Kompagnie, Bataillon, Regiment), geistig hoch genug stehen und diejenige Aufnahmefähigkeit besitzen, um die freien Formen richtig zu verstehen, um die weit gezogenen Grenzen des gelassenen Spielraums in die Praxis der Ausbildung, in den Ernst des Schlachtfeldes nutzbringend zu übertragen".

Als nu na een paar jaar beproeving het tegenwoordige reglement, als tactische neerslag van de gehouden proefneming, verschijnt, mag men dus Frankrijk slechts gelukwenschen met de mate van geestelijke ontwikkeling zijner aanvoerders „mittleren Grades". Aan hen wordt veel overgelaten, zoo niet alles. En onwillekeurig komt ons te binnen de scherpe kabinetsorder van FREDERIK DEN GROOTE aan TAUENZEN, zijn Inspecteur der Infanterie, waarin hij o.a. zegt „denn ein

General der eine ganze *Armée* commandirt, kann durchaus für nichts *responsable* seyn, wenn seine *Ordres* nicht mit *Exactitude* befolgt werden, und die Offiziere lauter falsche und confüse *Idées* im Kopf haben". (Het scherpe, doch voor ons geestige rapport is te vinden in het Wochenblatt van 22 Januari 1902, N°. 7.)

En nu wij toch aan het tuinieren zijn op eens andermans grond, vinden wij in het opstel „Reglement Gedanken”, (Streffleur, 1899) de zinsnede „alle Schwierigkeit moderner Reglements liegt in der Grenzbestimmung und weisen Vertheilung von Methodiek und Spielraum”. Eveneens in Streffleur (Febr. 1898, Das neue russische Exerzier-Reglement): „Zahlen sind eben in einem jeden Reglement mit grosser Vorsicht und möglichster Beschränkung zu gebrauchen, denn das Unheil, welches dieselben hervorrufen, wenn dessen Bedeutung unrichtig aufgefasst wird, ist oft höchst verderblich”.

Ons oordeel vatten wij, als volgt, samen:

1. Het *decreet*, regelende de invoering. Gaat uit van een 5-tal goed overdachte gronddenkenbeelden over den stand der hedendaagsche tactische beginselen.
2. *Règles générales et méthodes d'instruction*. Bevatten eene schat van zeer behartigenswaardige wenken, waarvan de kennis niet onthouden mag blijven aan een ieder, die liefde voor zijne roeping heeft. De vorming en opleiding der onderaanvoerders gaat van juiste beginselen uit. Het *exerceeren* op „teekens” moet bij ons, meer dan tot dusverre het geval is, worden beoefend (zie II, 583).
3. *École du soldat en École de section*. Zijn teruggebracht tot die eenvoudige grondbeginselen, waarnaar eene hedendaagsche *vormenschool* moet zijn ingericht. Bezwaar bestaat tegen het „*feu à cartouches comptées*”, als zijnde tegen het wezen van het tegenwoordige gevecht en als eene erkenning van de onmacht om op de, in de vuurlinie liggende, schutters in te werken.
4. *École de compagnie et des unités plus fortes*. Geeft, wat de *formatiën* en de *bevegingen* betreft, alleen die bepalingen, waarvan men op het gevechtveld nut kan hebben, en stelt alle samengestelde en gekunstelde exercitiën voor goed op zijde. Een nieuwe druk onzer Infanteriereglementen dient in deze richting belangrijke wijzigingen aan te brengen, ook in verband met onzen oefeningstijd: onze *recruitenopleiding* dient in eene „Sectie-school” te eindigen.
5. *l'Infanterie dans le combat*. Een sterk uitgedrukt offensief beginsel, een o.i. te ruim gebruik van detachementen, die, te sterk om te zien en te zwak om te vechten, vóór de voorhoede of vóór de voorste verdedigingslijn worden uitgezonden tot verkenning van den vijand. Een te groot initiatief, gelaten tot zelfs aan den laagsten onderbevelhebber, en daardoor eene individualiseering van het gevecht, die niet onwaarschijnlijk, gegeven den levendigen Franschen volksaard, oorzaak zal zijn, dat de invloed van de bevelvoering in het gevecht tot nul of eene zeer kleine waarde zal worden gereduceerd. Vol-

strekte afwezigheid van elke, meer dan oratorische bepaling, omtrent diepte- en breedte-ontwikkeling. Eene, naar onze meening niet aan te bevelen, aanprijzing van het gebruik van vooruitgeschoven stellingen. Het ten onrechte bij de verdediging toepassen van het beginsel, dat het vuur dient om de voorwaartsche beweging voor te bereiden: in de verdediging is het vuur uit de stelling het middel, bij den aanval daarentegen slaat men den vijand evengoed met de beenen als met het vuur. Dat de verdediger *en bloc* de stelling met offensieve bedoelingen verlaat, is *uitzondering; regel*, dat hij door vuur *en tegenaanvallen* (uit de 2^e en 3^e linie ondernomen) den aanval afslaat. Eene gevechtsleer (l'infanterie et les autres armes), die best gemist kan worden, zonder het geheel te schaden. Eene bespreking van den aanval op en de verdediging van terreinvoorwerpen, die in een infanteriereglement niet op hare plaats is, althans zeker niet in den vorm, zooals in het R. voorkomt.

Opgegroeid en grijs geworden in de leer, dat een door een militair opgemaakt overzicht eene *recapitulatie* moet bevatten, evengoed als elke staat, door een militair in te dienen, eindigt met eene kolom *aanmerkingen*, is ons slotoordeel:

Het nieuwe Fransche reglement van 1904 is een knap stuk werk, logisch en beknopt, met uitmuntende beginselen omtrent opleiding, met eene voortreffelijke vormschool, met eene gevechtsinstructie, die geheel rekening houdt met de werkelijkheid, doch te weinig met de middelmatigheid van den gemiddelden mensch.

Gebruik van Cavalerie.

(Vervolg van blz. 364.)

BESCHOUWINGEN OVER HET GEBRUIK DER VEILIGHEIDSCAVALERIE.

Taak der veiligheidscavalerie gedurende den terugtocht.

Alvorens de eigenlijke taak dezer cavalerie te schetsen, moeten wij een oogenblik de aandacht vragen voor de wijze, waarop de vervolging zal plaats hebben, omdat ons V.V. deze, o. i., niet voldoende heeft onder de oogen gezien. Daardoor is de taak der, bij de achterhoede ingedeelde, cavalerie eene geheel andere en, onzes inziens, eene minder juiste geworden.

Stellen wij ons daartoe voor oogen, hoe de infanterie, beveiligd door hare divisiecavalerie, gedurende de laatste periode van het gevecht is opgesteld. Voor- of achterwaarts en zijwaarts van deze opstelling bevindt zich de verkenningcavalerie. Wordt nu de terugtocht aangenomen, dan zullen verschillende achterhoeden worden geformeerd tot beveiliging der hoofdmachten.

Hoe zal de vijand vervolgen?

De vijandelijke infanterie zal, indien zij hiertoe in staat is, uit de gevechtlinie slechts *rechtstreeks* kunnen vervolgen. Kunnen versche infanterie-afdeelingen de vervolging uit eene zijwaartsche opstelling bijtijds inleiden, des te beter, maar dit zal bij ongeveer even sterke tegenstanders eene uitzondering zijn.

De vervolging, die eene grootere uitwerking belooft, is de evenwijdige, ingesteld door grootere vijandelijke cavaleriemassa's. De oplossing van de hoofdmacht is het hoofddoel, niet die van de achterhoede!

Deze cavaleriemassa's zullen de flanken of het hoofd van den vervolgde trachten te winnen, om daar verrassend op te treden.

Dat deze aanvallen zullen plaats vinden vèr buiten de werkingsfeer der achterhoede, en dus ook vèr buiten den werkkring van de achterhoedecommandanten, is duidelijk.

Het gevolg hiervan is, dat de achterhoedecommandant zich niet kan bemoeien met dergelijke wijde omtrekkingen, en dat de achterhoede dus alléén dient tegen de rechtstreeksche vervolging.

De verdediging tegen de evenwijdige vervolging, ingesteld door de

vijandelijke cavalerie, eischt natuurlijk een even bewegelijk element, n.l. de verkenningcavalerie.

De rechtstreeksche en de evenwijdige vervolging zijn twee afzonderlijke handelingen, die ook afzonderlijke maatregelen van tegenweer behoeven. De centrale leiding, de Algemeene Commandant, stelt de achterhoede tegenover de eerstgenoemde en de verkenningcavalerie tegenover de laatstgenoemde vervolging. Door hare opstelling gedurende het gevecht en door hare groote bewegelijkheid is de verkenningcavalerie het eenige aangewezen middel om de evenwijdige vervolging te keeren.

Dit zuivere standpunt moet de achterhoedecommandant voor oogen houden. Hij behoort alleen eene rechtstreeksche vervolging te beletten, daartoe in staat gesteld door zijn artillerie en infanterie, die op groote afstanden het vuur openen. Wie zorgt, dat hij de nadering des vijands bijtijds te weten komt? Natuurlijk de achterhoedecavalerie, dus het eskadron, dat gedurende het gevecht de vleugels beveiligde en thans in de achterhoede opgenomen is, om hare taak van onmiddellijke beveiliging weder voort te zetten.

De achterhoede bijtijds te waarschuwen, d.w.z. zóó tijdig, dat zij in staat is op groote afstanden het vuur te openen, wordt nu de plicht van dien cavaleriecommandant. De werkingssfeer van de achterhoedecavalerie moet dus iets grooter worden dan die van voorhoedecavalerie.

Houdt men vast aan deze scherp omljnde taak, dan kan aan den cavalerie-Ct. nimmer opgedragen worden „voortdurend voeling met hem (vijand) te houden”.¹⁾ Want voeling houden, stelt op den voorgrond het zich richten naar den vijand; eene opdracht, onvereinigbaar met die van veiligheids-cavalerie.

Voeling met den vervolger moet natuurlijk gehouden worden. Men drage dit op aan de verkenningcavalerie, het werktuig van den Alg. Ct., want meldingen omtrent den vijand, of deze slechts met cavalerie, dan wel met infanterie volgt, gaan in de eerste plaats den Alg. Ct. aan. Deze moet weten of de terugtocht moet voortgezet worden, dan wel aan zijne troepen eene groote rust gegund kan worden. Hoe dikwijls is er niet gevlucht, zonder dat de vijand achtervolgde? Het herkrijgen van de vrijheid van handelen is daarenboven alleen mogelijk, wanneer de verkenningcavalerie den vijand blijft waarnemen, c.q. blijft voeling houden.

Waar groote verwarring dreigt, zooals bij een terugtocht, is arbeidsverdeeling en eene, daarmee gepaard gaande, eenvoudige zuiver gestelde opdracht hoofdeisch.

Recapitulerende, zorgt de achterhoede voor de beveiliging in den rug in de nabijheid van den hoofdweg, waarbij het haar toegedeelde eskadron zooveel mogelijk hulp biedt. De verkenningcavalerie daarentegen stelt zich tegenover de evenwijdige vervolging en zorgt voor de voeling met den vijand.

¹⁾ § 248 V.V.

Deze gezichtspunten houden rekening met eene consequente wijze van gebruik van veiligheids- en verkenningsafdeelingen. De commandant der achterhoede (veiligheidstroep) zorgt alleen voor *beveiliging*; de commandant der verkenningscavalerie *blijft* zorg dragen voor de tactische verkenning van den vijand (*voeling houden*) en blijft tegenstand bieden aan gewelddadige ondernemingen van vijandelijke cavalerie (evenwijdige vervolging).

Gaan wij nu ons V.V. na (blz. 209, laatste alinea), dan vinden wij daar, dat de achterhoede voeling moet houden met den vijand, dat deze voeling zich moet uitstrekken over een genoegzaam breed front, vooral om tijdig verwittigd te kunnen zijn van omtrekkende bewegingen, welke door dien vijand mochten worden ondernomen.

De achterhoedecommandant wordt hier met verplichtingen overladen, tot welker nakoming hem in de eerste plaats de middelen ontbreken, terwijl hij bovendien niet de aangewezen persoon is om de hem hier opgedragen maatregelen te nemen, daar deze een middel tot voorbereiding van verweer, tegen 's vijands bewegingen, buiten de werkings-sfeer van de eigenlijke achterhoede, vormen.

Eindelijk behooren deze maatregelen tot verkenning, evenals bij den voorwaartschen marsch, thuis bij het daarvoor in het leven geroepen orgaan van den Alg. Ct., n.l. de verkenningscavalerie.

Hoe zou men in het V.V. tot deze inconsequentie gekomen zijn?

Wij gelooven, ten gevolge van den roep „veel cavalerie bij de achterhoede”; zie § 248, eerste alinea.

Veel cavalerie bij de achterhoede is inderdaad een groot voordeel, omdat dit wapen zich zoo bij uitstek er toe leent, om na een vuurgevecht op grooten afstand het gevecht vlug af te breken en zich te verwijderen; cavalerie is daarenboven de beste dekking voor achterhoede-artillerie.

En hier zit „des Pudels Kern”. Veel cavalerie bij de achterhoede is gunstig; zij wordt dan gebruikt als eene zeer *mobiele infanterie*.

Maar daarom verandert de taak der achterhoede nog niet! Deze blijft eenig en alleen voor *beveiliging* in den rug dienen, hoe hare in-deeling ook zij.

In Nederland zal men van eene ruimere toevoeging van cavalerie aan de achterhoede moeten afzien. Slechts het ééne eskadron divisie-cavalerie vindt daar eene plaats.

De rest der cavalerie blijve hare taak vervullen achter- en buitenwaarts van de terugtrekkende colonnes. Dan is er ook veel cavalerie in achterhoede, doch nog niet in *de* achterhoede.

Er is eene groote uitweiding noodig geweest om ons, zoo hopen wij, zuiver standpunt duidelijk in het licht te stellen. Maar, waar de cavalerie als hulpwapen optreedt, is het noodig den geheelen toestand duidelijk voor oogen te hebben; anders is het nagaan van de taak der veiligheidscavalerie onmogelijk.

Deze taak wordt nu alleen onmiddellijke beveiliging in achterwaart-

sche richting. Houdt de achterhoede stand, om een sterk opdringenden vijand op te houden, dan neemt de achterhoedecavalerie, evenals in het gevecht, hare plaats op de vleugels in, om elke omvatting van de achterhoede tijdig te melden. Wordt het achterhoedegevecht afgebroken en de marsch hervat, dan neemt het eskadron zijn oude plaats weder in.

Thans zal er misschien meer reden zijn om in het gevecht in te grijpen, dan voor voorhoedecavalerie. Vijandelijke cavalerie, te paard of te voet met de karabijn, tegenstand te bieden, of achternastormende infanterie een halt toe te roepen, al is het nog zoo korten tijd, kan op sommige momenten van de grootste waarde zijn. Cavalerie is het eerste wapen, dat zich bij een terugtocht opoffert.

Taak van de veiligheidscavalerie, ingedeeld bij de flankdekking.

Wordt eene marcheerende divisie sterk in de flank bedreigd, door welke omstandigheden ook, dan zal de div.-Ct. het grootste gedeelte van zijn eskadron op deze flank moeten gebruiken en slechts een klein gedeelte moeten toewijzen aan de voorhoede.

De div.-Ct. zal in dit geval ook gewoonlijk eene flankdekking aanwijzen, samengesteld uit infanterie en misschien ook artillerie.

De taak van deze flankdekking bestaat in het tijdig front bieden aan een vijand, die de divisie op hare flank wil verrassen.

Ons V.V. zegt: „eene dergelijke flankdekking heeft in hoofdzaak de taak te vervullen van de voorhoede bij een frontmarsch”. De taak is wel de zelfde, maar de wijze van uitvoering verschilt vrij veel.

Wat is toch het principieele onderscheid?

De voorhoede biedt ongeveer plaatselijk weerstand in ééne hoofdrichting, de flankdekking daarentegen heeft eene vrij groote uitgestrektheid te bewaken en moet op alle naderingswegen in de richting van den marschweg, ter hoogte der divisie, tijdig aanwezig zijn, indien de vijand aldaar gesignaleerd wordt. Eene voorhoede kan gewoonlijk op ondersteuning rekenen, eene flankdekking zal hoogstwaarschijnlijk aan zichzelf worden overgelaten, omdat de divisie klaarblijkelijk eene andere opdracht heeft.

Waar nu het optreden van eene flankdekking in zoo hooge mate afhankelijk is van het bijtijds kennis dragen van den weg, waarlangs de vijand nadert, daar is de hulp van cavalerie noodig, om die veiligheidsafdeeling in staat te stellen, ook tijdig ter plaatse aanwezig te zijn.

De ingedeelde veiligheidscavalerie behoort hiervoor zorg te dragen; zij verlicht daardoor alweder de taak der infanterie, daar de patrouilles van dit Wapen niet tijdig alle toegangswegen verkennen en eene eventuele nadering des vijands melden kunnen.

Het zal geen toelichting behoeven, dat de cavaleriecommandant van den commandant der flankdekking bevelen ontvangt. Wordt voor flankdekking alleen de cavalerie aangewezen, dan zal de Alg. Ct. hem de noodige bevelen doen toekomen.

Ingevolge deze bevelen zal de eskadronscommandant de kaart raadplegen en de wegen, voerende in de richting van den marschweg der divisie, tijdig laten observeeren. Met het uitzenden van patrouilles, die, al marcheerende, voorwaarts aansluiten bij het eskadron, zal men bij lange colonnes niet kunnen volstaan. Alle belangrijke toegangswegen of kruispunten moeten blijvend gadegeslagen worden, totdat de divisie ongeveer gepasseerd is. De eskadronscommandant zal daarom de patrouillecommandanten o.a. het uur van afmarch moeten mededeelen.

De rest van het eskadron blijft gesloten in de hand van den esk.-Ct. om, na signaleering van den vijand, het zwaartepunt der verkenning *momentaneel* in de bedreigde richting over te brengen en ook, om aan vijandelijke cavalerie het hoofd te kunnen bieden.

Heeft een aanval van den vijand plaats, dan begint voor deze veiligheidscavalerie weder de tactische verkenning van de tegenpartij, om den commandant der flankdekking zooveel mogelijk inlichtingen te verschaffen.

Maar één verschil met het optreden der voorhoedecavalerie springt thans in het oog, n.l. dat de cavalerie op de geheele flank van de divisie moet *blijven* waarnemen. De divisie marcheert hoogstwaarschijnlijk door, en wie anders zou de beveiliging op zich moeten nemen, wanneer de flankdekking in gevecht is gewikkeld?

Cavalerie, die bij eene flankdekking is ingedeeld, heeft de moeilijkste taak, welke ooit aan veiligheidscavalerie kan ten deel vallen.

Eindelijk willen wij nog wijzen op de vierde alinea van § 244 V.V.: „Door de cavalerie zal, bij indeeling der flankdekking en hare onderdeelen en bij het bepalen van de onderlinge afstanden, in het oog gehouden moeten worden dat, bij het veranderen der marschrichting naar de bedreigde flank, de flankdekking dadelijk de rol van de voorhoede bij den frontmarsch op zich zal kunnen nemen.”

Wij gelooven niet aan het exerceeren met voorhoede en flankdekking, maar in elk geval wijst dit voorschrift alweder op de noodzakelijkheid, om den patrouillegang zoodanig te regelen, dat uitgezonden patrouilles zich gemakkelijk met het eskadron kunnen vereenigen, terwijl de esk.-Ct. altijd een gros in eigen handen moet houden om de verkenning onmiddellijk in eene andere richting over te brengen.

Eischen de omstandigheden, dat voorhoede en flankdekking of flankdekking en achterhoede, ieder voor zich, over cavalerie beschikken, dan zal de divisiecommandant zijn eskadron moeten splitsen, en moet er geroeid worden met de riemen, die men heeft.

Daar patrouillegang voor de cavalerie bij den veiligheidsdienst hoofdzakelijk is, kan er tegen splitsing van het eskadron geen hoofdbezwaar aangevoerd worden. Het optreden van het eskadron, qua gevechtseenheid, staat op den achtergrond.

De eskadronscommandant verblijft bij de meest belangrijke groep.

Taak der veiligheidscavalerie gedurende den staat van rust.

Om de taak der veiligheidscavalerie na te gaan, wanneer de divisie eenigen tijd ter plaatse blijft, willen wij eerst de verkenningscavalerie een oogenblik volgen.

In ons eerste artikel is er reeds op gewezen, dat de verkenningscavalerie steeds in de richting van den vijand moet zijn vooruitgeschoven om den Alg. Ct. in staat te stellen, bijtijds zijne bevelen te kunnen geven. Ook gedurende den staat van rust bevindt zich die cavalerie vóór de kantonementen op b.v. 25 KM. of minder, afhankelijk van de nabijheid des vijands. Worden er, ten gevolge van de onmiddellijke nabijheid des vijands, gevechtsvoorposten uitgezet, dan bevindt de verkenningscavalerie zich op de flanken der eigen legerafdeeling.

De rustende troepen moeten zich ook rechtstreeks beschermen door het uitzetten van voorposten.

De meer algemeene beveiliging wordt verkregen door den ophelderingsdienst (te lezen verkenningsdienst), die gewoonlijk door de zelfstandig optredende cavalerie (te lezen verkenningscavalerie) wordt verricht onder de bevelen van een eigen commandant, die zijne opdracht rechtstreeks van den bevelhebber ontvangt. (§ 177 V.V.)

Waar nu het goede beginsel van bovengenoemde alinea den bevelhebber verplicht om zijne verkenningscavalerie ook voor de algemeene beveiliging te gebruiken, d.w.z. dat deze cavalerie ter plaatse, op grooten afstand vóór de kantonementen, de belangrijke toegangen bewaakt, daar vinden wij, helaas, in het zelfde V.V. weder andere beschouwingen, die dit beginsel niet *voortdurend* doen uitkomen, en die eene verwarring doen ontstaan, even groot, als bij het gebruik der voorhoedeca- valerie. Punt 3, § 178, bepaalt b.v.: „Berichten omtrent 's vijands opstelling en handelingen in te winnen, indien deze taak niet aan andere troepen is opgedragen”.

Alleen wanneer er, ten gevolge van de onmiddellijke nabijheid van den vijand, geen verkenningscavalerie meer voor het front aanwezig is, ja, dan treedt het bovenbedoelde geval in; dan zal de veiligheidscavalerie voor verkenning moeten zorgdragen, evenals de voorhoedeca- valerie zulks doet bij contact met den vijand. In den toestand van rust, bij grooten afstand tusschen beide partijen, moeten wij echter de verkenningsca- valerie op hare plaats onderstellen, anders doet zij haar plicht niet. In de plaatsing op een behoorlijken afstand vóór de kantonementen vindt men de reden van haar bestaan!

In punt 3, § 178, leest men twijfel omtrent het juiste gebruik der verkenningscavalerie en dit mag niet vooropgesteld worden, waar men in een drietal punten de *algemeene* taak der voorposten gaat omschrijven.

De verkenningscavalerie zorgt voor de verkenning, de voorposten- cavalerie slechts bij de geschetste uitzondering.

Maar mag de voorpostencavalerie dan niet op dergelijken grooten afstand berichten trachten in te winnen?

Laten wij de derde alinea van § 179 eens van nabij beziën. Volgens deze zal de commandant der voorposten, indien geene zelfstandige cavalerie is vooruitgeschoven en de sterkte der bij de voorposten ingedeelde cavalerie het veroorlooft, een gedeelte dier cavalerie op 15 à 25 KM. vooruitzenden, met het doel voeling met den vijand te bekomen.

Hier vinden wij wederom een voorbeeld van de minder gewenschte richting omtrent het gebruik der cavalerie, welke ons V.V. voorstaat!

Een Alg. Ct., die zonder verkenningcavalerie gelaten wordt; alle cavalerie ingedeeld bij de veiligheidstroepen (hier voorposten)!

Vrijwillig afzien door den Alg. Ct. van de voor hem beslist noodige vrijheid van handelen; geven aan commandanten van veiligheidstroepen van opdrachten, niet behoorende tot hunne competentie!

Is dit eene gewenschte verdeeling van arbeid?

Laten wij toch, evenals bij den marschveiligheidsdienst, gesplitst houden, de *verkenningcavalerie* onder de bevelen van den Alg. Ct., zorgende voor de algemeene beveiliging gedurende den staat van rust, en de *voorposten*, dienende tot rechtstreeksche beveiliging der rustende troepen.

De commandant der voorposten heeft slechts te maken met de onmiddellijke beveiliging der hoofdmacht en behoort zijne troepen alléén daarvoor te gebruiken. Elk gebruik, dat hiermede niet in verband staat (voornamelijk wat betreft de cavalerie), is uit den boeze.

De commandant der voorposten moet op tijd gewaarschuwd worden, om zelf te kunnen voldoen aan punt 1, § 178, den vijand tegen te houden, en hiervoor beschikt hij over eenige cavalerie. Maar bovendien reeds op grooten afstand den vijand te gaan verkennen, om op grond van die berichten te kunnen handelen, is dit wel noodig?

De commandant der voorposten behoeft geen dispositiën te nemen, zijne opstelling om den vijand te ontvangen is gereed; hij heeft slechts plaatselijk weerstand te bieden, totdat de hoofdmacht gereed is, en dan heeft hij met glorie en eere zijne opdracht vervuld.

Het beginsel, de voorpostencavalerie alleen te gebruiken binnen de grenzen der opdracht, welke de voorposten te vervullen hebben, wordt nu vooropgesteld bij de verdere behandeling van de taak der veiligheidscavalerie gedurende den staat van rust. Op de taak der verkenningcavalerie, die, gedurende den toestand van rust, ook voorposten betreft, hopen wij later nog terug te komen.

De hoofdzaak, welke bij het gebruik der cavalerie bij de voorposten in acht genomen moet worden, is reeds in het licht gesteld; toch zijn er nog belangrijke punten te bespreken.

Veronderstellen wij, dat de marcheerende divisie na een langen marsch last krijgt, halt te houden en kantonnementen te betrekken, om er den nacht door te brengen. Op dit oogenblik is de voorhoedecavalerie bezig het terrein voor de voorhoede te doorzoeken. De voorposten worden vervolgens uit deelen der voorhoede geformeerd.

Volgens het V.V. blijft nu de voorhoedecavalerie gedurende het uitzetten der voorposten minstens zoo lang in hare vooruitgeschoven op-

stelling, tot de verschillende onderdeelen der voorposten de hun aangewezen punten hebben bezet.

Heeft de esk.-Ct. zijn eskadron en de uitgezonden patrouilles goed in de hand, dan moet het hem niet zwaar vallen, het zwaartepunt der verkenning ter plaatse te houden en eene zoodanige opstelling in te nemen, dat alle toegangen voldoende bewaakt worden.

Wat moet er nu 's nachts met die cavalerie gebeuren?

Het eskadron heeft gedurende den ganschen dag een zwaren dienst gehad; rust is noodig, vooral om de paarden op volle kracht te houden. Waar nu de voorhoede gedurende den marsch niet *direct* in staat is de hoofdmacht tegen verrassing te beveiligen, doch hiertoe gewaarschuwd dient te worden door hare voorhoedecavalerie, zijn de voorposten daartoe wèl in staat. Immers: 1°. sluiten zij de voornaamste toegangen af en 2°. wijst het weerstandbiedend gedeelte, als het ware ter plaatse, elke poging des vijands tot naderen af. Infanteriepatrouilles zijn thans bovendien in staat — de veiligheidstroepen staan immers stil —, om de taak der voorpostencavalerie zonder groote vermoeienis te verrichten.

De economie eischt, dat het eskadron veiligheids-cavalerie gedurende den nacht achter de voorposten wordt ondergebracht. Onmisbaar is de hulp van die cavalerie bij den marsch en bij het gevecht; laten wij daarvoor hare krachten sparen.

Slechts enkele ruiters, die de esk.-Ct. over dag ontzien heeft, worden aan de voorposten toegewezen voor ordonnansendienst of voor patrouille-gang naar gewichtige punten buiten het bereik der infanterie.

Wordt 's ochtends de marsch weder aangevangen, dan verricht de divisie-cavalerie opnieuw hare taak.

Nu kan het geval ook intreden, dat de divisie b.v. eenige dagen ter plaatse blijft. Is men op zeer grooten afstand van den tegenstander, dan kan met zeer eenvoudige veiligheidsmaatregelen worden volstaan. Op kleineren afstand van den vijand zullen natuurlijk uitgebreidere maatregelen genomen moeten worden, omdat rustende troepen langen tijd behoeven, vóór zij het gevecht kunnen opnemen.

Maar in elk geval dringt zich hier weder het beginsel op den voorgrond, dat de veiligheids-cavalerie zooveel mogelijk de taak der infanterie moet verlichten.

Het eskadron zal dan zooveel mogelijk in den voorpostendienst moeten voorzien. Veldwachten en posten worden door haar voor het waarnemende gedeelte der voorposten verstrekt, terwijl de infanterie het weerstandbiedend gedeelte vormt. (Zie verder laatste alinea, § 182 V.V.)

Treedt het geval in, dat de afstand tusschen beide partijen zoo gering is, dat gevechtsvoorposten moeten worden uitgezet, dan zal de veiligheids-cavalerie alleen op de vleugels plaats kunnen vinden.

Over dag behoort zij, evenals in het gevecht, den vijand te blijven waarnemen, en 's nachts zal zij wel in die opstelling moeten verblijven.

Eindelijk zou nog ter sprake kunnen komen, welke de taak is van het eskadron divisiecavalerie bij het innemen eener verdedigingsstelling, hetzij deze voorbereid is, hetzij zij uit eene afwachtingsopstelling ingenomen wordt.

Aan het beginsel vasthoudende, dat deze cavalerie slechts voor de directe beveiliging gebruikt mag worden, zal het eskadron aanvankelijk bij de voorposten ingedeeld zijn en naarmate de vijand meer nadert, zijn doel vinden in de tactische verkenning van de tegenpartij en in de beveiliging der eigen flanken, evenals omschreven is bij zijne taak vóór en gedurende het gevecht.

Daar wij eene volkomen scheiding van de veiligheids- en verkenning-cavalerie op den voorgrond gesteld hebben, omdat de taak van beide cavalerieën door de wijze van uitvoering niet aan ééne en de zelfde afdeling kan worden opgedragen, en omdat beide diensten ressorteeren onder verschillende commandanten — commandant der veiligheidstroepen en Alg. Ct. — was het gemakkelijk hier de taak der veiligheidscavalerie in haar geheelen omvang na te gaan, zonder de verkenning-cavalerie voortdurend aan te roeren. Waar wij dit wél gedaan hebben, geschiedde het om den algemeenen toestand duidelijker te teekenen. Wij hebben getracht den werkkring der divisiecavalerie te schetsen, voornamelijk met het doel om onder de aandacht van de commandanten der veiligheidstroepen te brengen, wat van die cavalerie slechts gevegd mag, maar dan ook moet worden, in verband met hun eigen taak — doch ook met de bedoeling om den cavaleristen nog eens onder de oogen te brengen, wat men van den esk.-Ct. en zijn eskadron zal vragen.

Hiervoor dient de eskadronscommandant zijn eskadron dus op te leiden en zich niet hoofdzakelijk bezig te houden met marschveiligheidsdienst, dus veiligheidsdienst ten eigen bate, waardoor hij gevaar loopt, te kort te schieten bij de vervulling van eene zijner voornaamste verplichtingen, n.l. om als hulpwapen aan de infanterie het bereiken van het eindresultaat te vergemakkelijken.

W.

Sebastopol. De Krim. 1854—1856.

(Naar aanleiding van Port Arthur.)

DOOR

DE BLOCK,

Kapitein der Grenadiers.

(Vervolg en slot van blz. 377.)

Wenden wij ons nu naar de zijde der Russen. De bronnen, waarop wij hier zijn aangewezen, zijn het meergenoemde werk van TODLEBEN, benevens: Service sanitaire pendant la guerre de Crimée, par le Dr. HUBBENETH.

Legering.

De troepen waren, behalve die in de batterijen en loopgraven, deels in barakken, deels in enge kantonnementen onder dak gebracht, dus in gunstiger toestand dan de Verbondenen.

Voeding.

In de Krim waren beschikbaar 54.000 paarden en 155.000 stuks hoornvee. Eene wijziging werd hierin gebracht, doordat 30.000 Tartaren (met hun vee) de zijde der Verbondenen kozen. Het verbruik der troepen per maand op 5.180 stuks hoornvee rekenende, was er in den beginne plaatselijk dus voldoende voorraad. Oorspronkelijk had men een magazijn aangelegd met een aantal rations, dat voldoende was, om voor de aanvankelijke bezetting van de Krim (50.500 man) tot 1 Juli 1855 te strekken. De Generaal-Intendant constateerde midden December 1854 (brief MENCHIKOFF 27 December '54) de aanwezigheid van:

65.000 tschetwert meel en beschuit, en

45.000 " grutten.

Op afstanden van 2 tot 300 werst ¹⁾ nog:

80.000 tschetwert meel en beschuit, en

2.000 " grutten.

Beschouwen wij alleen den eersten voorraad.

Aanwezig waren in de Krim, in Januari 1855, 135.000 man. Aan grutten, meel en beschuit: 110.000 tschetwert = 2.800.000 L., d. i. dus

¹⁾ 1 werst = 1066 M.

21 L. per man. Rekent men het meel op 75 KG. per HL., dan is dit dus \pm 16 KG. per man, alzoo reeds een ration ad 0.75 KG. voor 21 dagen.

In de Zuidprovinciën werden reusachtige magazijnen aangelegd, maar het aanvoeren dezer benodigdheden stuitte op groote bezwaren, ten gevolge van den ellendigen toestand der wegen en de buitengewoon ongunstige weersgesteldheid. Eene tweede moeilijkheid sproot voort uit het slecht georganiseerde transportwezen zelf en eerst tegen het voorjaar van '55 werd deze dienst eenigszins geregeld. Het officieele rapport vermeldt ten slotte het volgende: „In het algemeen was er in de Krim voldoende voorraad levensmiddelen voor onze troepen, doch er was groote inspanning noodig om deze te verkrijgen”.

Kleeding.

Omtrent de kleeding vinden wij in de officieele rapporten vermeld, dat deze alleszins voldoende was. Onzes inziens valt dit eenigszins te betwijfelen, in aanmerking genomen de officieele Russische rapporten over den oorlog 77/78 en de waarheid in dezen. Ook het feit, dat van de 30.000 pelzen, den 1sten November 1854 te Berisloff ter verzending gereed, slechts één transport eerst einde dezer maand, Sebastopol bereikte, en het grootste gedeelte niet voor het voorjaar 1855 werd afgeleverd, stemt tot twijfel. De manschappen beschutten zich intusschen door jassen, van beschuitzakken gemaakt. Het schoeisel, hooge laarzen, was van uitmuntende hoedanigheid en in voldoende hoeveelheid aanwezig.

Geneeskundige dienst.

Van den geneeskundigen dienst wordt volmondig erkend, dat deze onvoldoende was, vooral na de slagen aan de Alma en die van Balaclava en Inkermann en ook, toen zich de invloed van het ruwere jaargetijde deed gevoelen. Zoo waren er na den slag aan de Alma gekwetsten, die 5—6 dagen onverzorgd op het slagveld bleven. Zij brachten die lange uren van smart en ellende door, geheel onder den blooten hemel, bijna naakt, zonder verbandmiddelen, voedsel of water en toch overleefden enkelen zelfs deze martelingen. In de tweede helft van October bedroeg het aantal zieken en gewonden 16.755. Verband- en hospitaal-ingrediënten waren absoluut ontoereikend en werden eerst in Maart 1855 aangevuld. Het getal zieken en gewonden bleef steeds stijgende en bedroeg in Februari '55 meer dan 25.000 man. In de gezamenlijke hospitalen was slechts ruimte beschikbaar voor 13.450 zieken; in het marine-etablisement voor 1.800, te zamen dus voor 15.250. Om meer plaats te maken, legde men vaak 2 gekwetsten of zieken in één bed. Verder werden zij, die eenigszins vervoerbaar waren, op de wagens, welke levensmiddelen hadden aangevoerd, naar de districten van Zuid-Rusland gebracht. Hoe krachtig ook het gestel van den Rus moge zijn, het is duidelijk, dat bij het vervoer op deze open wagens, zonder behoorlijke beschutting of zorg voor de benodigde étappeplaatsen en verpleging, de sterfte onder deze onge-

lukkigen verbazend groot is geweest. Aangaande de wegen, waarover het vervoer moest geschieden, teekent Prof. HUBBENETH aan, dat hij, met een koerier van den Czaar reizende, van Simferopol naar Sebastopol anderhalven dag noodig had om den afstand van 61 werst af te leggen. Meer dan 500 doode paarden en runderen lagen langs dezen korten weg verspreid. Het verslag eener Commissie van enquête omtrent de aan te brengen veranderingen in den hospitaaldienst toont ons het volgende eigenaardige staaltje van Russische bureaucratie: „Ce système bureaucratique de griffonnage infructueux et sans fin ne tendait à rien moins qu'à réduire les malades à la nourriture du papier; il y eut en effet un moment où dans quelques uns des hôpitaux les correspondances officielles de la chancellerie, échangées avec les différentes instances administratives, remplacèrent toutes espèces d'approvisionnement pour les malades”.

Zoo was het voorjaar genaderd.

In het Engelsche parlement zou, voorbereid door de pers, een storm van verontwaardiging opgaan en tot eene betere verpleging voeren.

Generaal PELISSIER verving CANROBERT, als bevelhebber der Fransche troepenmacht (19 Mei 1855). Hiermede treedt het beleg in eene andere phase.

Noch de bestorming van den Malakoff, noch de ontruiming van Sebastopol (9 September 1855) hadden het gevolg, dat de bondgenooten zich daarvan hadden voorgesteld. Te zwak om offensief op te treden, betrokken zij andermaal winterkwartieren.

Aan Fransche zijde zijn de leemten in de verpleging gedurende den winter 55/56 samen te vatten in het woord *steur*. Het raderwerk der intendance in al zijne onderdeelen werkte door, zooals het gewerkt had in het afgelopen jaar. Men trok geen voordeel uit de ondervonden lessen. De voeding werd niet vermeerderd of gewijzigd. Geleidelijk waren de krachtigste elementen, de mannen, die zich in den afgelopen winter door den toestand hadden heengeslagen, uitgeput; vele nauwelijks afgerichte recruten vervingen hen.

Ook het Fransche legerbestuur bracht weinig verbetering in den toestand van de ambulances en van de hospitalen, en wat in deze nog verricht werd, geschiedde door den invloed van Miss NIGHTINGALE.

Trots deze opnieuw ondervonden ellende bleef bij enkele korpsen het moreel hoog en vermelding verdient, dat de regimenten zouaven, welke zich gedurende die lange maanden van ontberingen onderscheiden hadden door heldenmoed en weerstandsvermogen, hun opgewekten geest behielden. Zij zochten en vonden afleiding voor het eentonig kampeven; zoo gaven zij onder meer comedievoorstellingen. ¹⁾

Vaak was er relâche door de gevechten of werd het programma ge-

¹⁾ Zie voor de programma's dezer voorstellingen „Carnet de la Sabretache 1903”.

wijzigd, omdat deze of gene acteur 's morgens gesneuveld was. Zij leverden echter een krachtig bewijs, dat het zich verzetten tegen sleur, het affeiding geven aan geest en lichaam, weldadig inwerkt.

Een der eerste maatregelen, door het nieuw opgetreden Engelsche ministerie (voorjaar 1855) genomen, was eene regeling van den transportdienst tusschen Balaclava en het kamp. Aan Kolonel M'MURDO werd hiervoor eene onbepaalde volmacht verleend; ook de transportschepen werden behoorlijk voor het vervoer van zieken ingericht en hun aantal aanzienlijk vermeerderd. De troepen werden rijkelijk van voedsel voorzien; hierin werd tevens de noodige afwisseling gebracht. Verder verving men de tenten voor het meerendeel door barakken. In één woord gedurende den winter 55/56 was de aanvoer uitmuntend geregeld en de verpleging zelf uitstekend.

Voornamelijk door den invloed van Miss NIGHTINGALE werd het hospitaalwezen geheel gereorganiseerd.

De zieken werden ruim en in kleine aantallen gedислоqueerd. Groote voorraden hospitaalbenodigdheden waren aanwezig, terwijl bij de verzorging eene ruime plaats ingeruimd werd aan reinheid en ventilatie.

In de hieronder volgende verliestafels vinden wij een vergelijkend overzicht der verliezen, door de Fransche en de Engelsche troepen geleden, gedurende de twee winters 1854/1855 en 1855/1856.

De in de vorige bladzijden aangegeven feiten en de hieruit voortgevloeide beschouwingen vinden in deze cijfers hun neerslag.

WINTER 1854—1855.

FRANSCH E L E G E R.

Aan:	Gemiddeld effectief: 75.000. Gekwetsten: 8.000.	
	In ambul. en hospit. opgenomen.	Overleden.
Wonden en verschil. ziekten..	86.091	10.699
Scheurbuik.....	3.149	145
Typhus.....	645	90
	<hr/> 89.885	<hr/> 10.934

ENGELSCHE L E G E R.

Aan:	Gemiddeld effectief: 31.000. Gekwetsten: 3.072.	
	In ambul. en hospit. opgenomen.	Overleden.
Wonden en verschil. ziekten..	45.684	10.650
Scheurbuik.....	1.726	175
Typhus.....	339	164
	<hr/> 47.749	<hr/> 10.989

WINTER 1855—1856.

FRANSCH E LEGER.

Aan:	Gemiddeld effectief: 130.000. Gekwetsten: 323.	
	In amb. en hospit. opgenomen. Overleden.	
Wonden en verschil. ziekten..	74.459	9.940
Scheurbuik.....	12.872	964
Typhus.....	19.303	10.278
	<u>106.634</u>	<u>21.182</u>

ENGELSCH E LEGER.

Aan:	Gemiddeld effectief: 50.000. Gekwetsten: 165.	
	In amb. en hospit. opgenomen. Overleden.	
Wonden en verschil. ziekten..	27.144	589
Scheurbuik.....	209	1
Typhus.....	31	16
	<u>27.384</u>	<u>606</u>

Als sterk sprekend voorbeeld hoe, onder overigens gelijke omstandigheden, de zorg, besteed aan de verpleging, zijn invloed doet gevoelen, verdient het navolgende nog vermelding.

Twee regimenten infanterie, te gelijker tijd uit het kamp van St. Omer vertrokken, kwamen gelijktijdig in de Krim aan, legerden daar naast elkander, verrichtten de zelfde diensten en waren aan de zelfde invloeden blootgesteld. Na 5 maanden tijds telde het eene regiment op een effectief van 2676 nog 2224 soldaten, het andere op 2327 nog slechts 1239 en dit waren, let wel, alle verliezen, enkel uit ziekten voortspruitende.

Daar, noch TODLEBEN, noch HUBBENETH, noch andere schrijvers details leveren na den val van Sebastopol, kan de verpleging van het Russische leger gedurende den winter 1855/1856 niet behandeld worden.

Overzien wij den geheelen krijg, dan komen wij tot de volgende opgaven:

FRANSCH E LEGER.

	Opgenomen in de amb. of hospit.	Gedood of overleden.
Verschillende ziekten en cholera van 1 April—20 Sept. 1854.....	18.073	8.084
Amb. in de Krim en hospit. buiten die van Constantinopel.....	221.225	29.095
Hospitalen van Constantinopel.....	162.029	27.281
Gedood door den vijand of vermist.....		10.240
Dooden, zonder in amb. of hospit. ge- weest te zijn.....		4.342
Verlies van „La Semillante”.....		702
Hospitalen aan boord.....	34.817	846
Overleden. in Frankrijk, als gevolg van ziekten en wonden, gedurende den oorlog opgedaan, tot 31 Dec. 1857....		15.025
Totaal.....	<u>436.144</u>	<u>95.615</u>

Het aantal Franschen, dat successievelijk naar het oorlogsterrein werd gezonden, is 309.268, het verlies aan dooden alzoo ongeveer 1 op 3. Alleen 75.000 sterfgevallen zijn het gevolg van cholera, scheurbuik en andere ziekten. Het aantal dergenen, wier ledematen bevroren, bedraagt 5.290; hiervan 1.178 dooden. (Het groote getal geamputeerden, als gevolg van bevizingen, is hierin niet begrepen.)

De verliezen van het Engelsche leger zijn:

	Opgenomen in de amb. of hospit.	Gedood of overleden.
Gewonden.....	18.283	
Gestorven in de hospit., als gevolg der wonden.....		1.846
Gesneuveld.....		2.756
Zieken.....	144.410	
Gestorven in de hospitalen.....		16.298
Geëvacueerden, gestorven aan boord.....		1.282
	<u>Totaal 162.693</u>	<u>22.182</u>

Alzoo 22.182 op een effectief van 97.864, dus sterfte ongeveer 1 op 4.

Op 12.000 Piemonteezen totaal 2194 dooden, sterfte dus ongeveer 1 op 5.

Wenden wij ons nu naar de zijde van den verdediger.

TODLEBEN geeft een overzicht van de verliezen aan dooden, gekwetsten en vermisten in de Krim en komt tot een totaal verlies van 128.669. Verzwegen worden echter de duizenden en nog eens duizenden, die bezweken op hun marsch naar het schiereiland, alsmede zij, die door ziekte omkwamen. Ook BERNDT geeft ons aan de hand van ANITSCHKOFF weinig licht. Hem volgend, komen wij tot een totaal verlies aan Russen op een effectief van 428.000:

Gesneuveld.....	11.000
Aan wonden overleden.....	6.200
Aan ziekten.....	69.200
	<u>Totaal 86.400</u>

HUBBENETH maakt zijne berekening, als volgt:

Sterfte in de Krim.

In de hospitalen.....	44.711
Ambulances.....	3.857
Hospitalen voor choleralijders.....	3.557
Gesneuveld.....	21.000
	<u>Totaal 73.125</u>

*In andere hospitalen buiten de Krim en bij de gevechten
aan den Donau.....* 33.605

Totaal aantal dooden ± 110.000

Deze becijfering loopt slechts tot 13 November 1855. Hierbij komen

dan nog de verliezen, geleden na dezen datum, en de vreeselijke sterfte, als gevolg van den typhus, die vooral in 1856 hevig heerschte. Eindelijk wordt dit cijfer nog vermeerderd door het, moeilijk juist vast te stellen, getal der duizenden, die zelfs Sebastopol nooit bereikten, zooals boven reeds vermeld werd.

Wij zijn dan ook geneigd ons aan de berekening van LEROY BEAULIEU te houden, die op meesterlijke wijze uitcijfert, dat het aantal doden op 630.000 te stellen is.

Wanneer wij hieraan toevoegen, dat aan Turksche zijde de verliezen 35.000 man bedroegen, dan komen wij voor den geheelen oorlog tot een totaal verlies aan menschenlevens van 800.000.

Oorlogskosten.

Voor de berekening der oorlogskosten, zoo belangwekkend gedetailleerd, verwijzen wij wederom naar laatstgenoemden schrijver en wordt hier alleen het resumé vermeld. Dit is, als volgt:

Engeland.....	1855	miljoen	francs.
Frankrijk.....	1660	"	"
Piemont.....	53	"	"
Turkije.....	400	"	"
	<hr/>		
	3968	"	"
Rusland.....	4000	"	"
Oostenrijk (343) en de andere neutrale mogendheden door hunne krijgstoerusting nog....	500	"	"
	<hr/>		
Totaal ...	8,5	milliard	francs.

Dit, wat de positieve verliezen betreft; maar wie kan berekenen die, welke individueel en door het verlies aan arbeidskrachten van deze honderdduizenden niet produceerende individuen zijn geleden. Wie zal onder cijfers brengen de vernietiging van schepen, oorlogsmaterieel, de verwoesting van den oogst, van steden, dorpen en kunstwerken! Niet te bout is het gezegd, dat eene verzameling van deze laatste opgaven in waarheid de bovenvermelde milliarden nog verre achter zich zouden laten.

En thans het resultaat van dezen oorlog. Dra werd het oorspronkelijke doel, reeds vroeger door ons vermeld, uit het oog verloren. Herinneren wij ons thans het hoofdmotief en zien wij de bepalingen van de vredesvoorwaarden onder de oogen, dan treft ons onmiddellijk het volgend artikel:

„Rusland staat aan Turkije af een deel van Bessarabië, dat bij Moldavië gevoegd wordt.”

Reeds hierin lag opgesloten, dat het steeds zoo vage motief, gebruikt als dekmantel van eerezucht, van speculatiegeest, van afleiding van binnenlandsche actie: het *Europeesch Evenwicht niet* hersteld zou zijn. De klem voor den krijg van 1877—1878 was zóó reeds gelegd.

Ook Frankrijk zou indirect, door de intrigues van den geslepen diplomaat CAVOUR, uit dezen oorlog dien van 1859 zien voortspruiten. Maar genoeg! Dit te behandelen zou voldoende stof leveren voor eene afzonderlijke studie en wel eene op het gebied der diplomatieke geschiedenis, wat uit den aard der zaak buiten onze sfeer ligt.

Onze conclusiën over de geleden verliezen, de verbruikte milliarden, het gedragen leed en de resultaten zullen wij niet uitwerken. Een ieder make die voor zich zelf. Ons résumé luidt: „Irren ist Menschen Loos”.

In het vorestaande hebben wij getracht zoo goed mogelijk te behandelen een klein brokstukje historie, en in verband daarmee kunnen wij niet nalaten, met het oog op het in onzen tijd zoo dreigende gevaar van eenzijdigheid, de bijzondere aandacht te vestigen op de waarde van dit studievak. Met moeite weerstaan wij hier de bekoring om over dit onderwerp verder uit te weiden en aan de hand van FRUIN den invloed te schetsen, dien eene nauwkeurige bestudeering van de geschiedenis op den geest en den zielstoestand van den mensch heeft. ¹⁾

Om kort te zijn zouden wij kunnen zeggen: Die studie geeft rust voor het oogenblik en vertrouwen op de toekomst, gedachtig aan de spreuk: „Alles ist schon dagewesen”.

Voornaamste Bronnen.

- Dr. CHENU. Rapport au Conseil de santé.
 „ La Mortalité dans l'Armée.
 Dr. BAUDENS. La Guerre de Crimée.
 LEROY BEAULIEU. Recherches économiques sur les Guerres contemporaines.
 Carnet de la Sabretache 1902 en 1903.
 FAY. Guerre de Crimée.
 CAMILLE ROUSSET. Guerre de Crimée.
 Souvenir d'un officier des Zouaves.
 GERMAIN PABST. Le Maréchal de Canrobert.
 BERNDT. Die Zahl im Kriege.
 CAMPBELL. Letters from Camp.
 DE LA MOTTE ROUGE. Souvenirs et campagnes.
 KINGLAKE. The invasion of the Crimea.
 TODLEBEN. La Défense de Sébastopol.
 HUBBENETH. Service sanitaire pendant la guerre de Crimée.
 QUESNOY. Souvenirs historiques etc.
 WOLSELEY. Die Geschichte eines Soldatenlebens.
 Schlachten-Atlas.

¹⁾ Zie R. FRUIN. Aflevering 51, Verspreide Geschriften.

De Beschrijving van een Veldbakoven van eenvoudige constructie, zooals in Korintji tijdens de expeditie is gebruikt.

Als Extra-bijlage N°. 13 van het Ind. Mil. Tijdschrift, jaargang 1904, is verschenen eene „Officieele bijdrage van het Departement van Oorlog in Nederlandsch-Indië”, gevende de in het hoofd dezes vermelde beschrijving.

Naar aanleiding daarvan teeken ik aan, dat naar *Korintji* in Mei 1903 zijn verzonden andere, kleinere oventjes, terwijl die, waarvan de extra-bijlage de beschrijving ¹⁾ geeft, in October 1903 te *Padang* — waar ik destijds gewestelijk intendant was — onder mijn toezicht volgens mijne aanwijzingen door een particulieren smid werd vervaardigd. Dit geschiedde met het oog op eene toen mogelijke excursie naar een der kleinere Staatjes in het binnenland. Die excursie is echter niet doorgegaan. De oven heeft dan ook toen geen dienst gedaan. De kosten (ik meen circa f 80.—) zijn uit 's lands kas betaald en de oven is opgeborgen in het gewestelijk magazijn van kleeding en uitrusting, waar hij, toen ik in Februari 1904 *Padang* verliet, nog aanwezig was.

Met de troepen naar *Korintji* zijn medegegaan drie kleinere oventjes, waarvan twee, nagenoeg overeenkomende met den beschreven oven, maar niet, zooals deze, bestaande uit DRIE, doch uit TWEE deelen. De bak-

¹⁾ Uit die beschrijving blijkt niet, dat de koppelijzers **b**, aan den bovenkant der formeelen, bestaan uit twee aan elkaar geklonken stukken hoekijzer der opgegeven afmetingen. In doorsnede vertoonen zij dus deze figuur:

waarbij in hoek **a** de bovenwandplaat steun vindt en in hoek **b** de zijwandplaat. Alle wandplaten zijn dus, als het ware, gevat in lijsten van hoekijzer en vinden aan de randen overal steun, tegen den druk, van buiten, der op te werpen klei. De wandplaten moeten met het oog op de uitzetting van het ijzer, bij verhitting, *niet* klemmend passen in de sponningen.

vloer was dan ook $\frac{1}{3}$ kleiner en had eene oppervlakte van $2 \times 0,60 \times 0,60 = 0,72 \text{ M}^2$. ¹⁾

De andere, de eerst aangemaakte, had eene afwijkende constructie, welke minder practisch was.

In de „Beschrijving” wordt wel melding gemaakt van het bedienend personeel, maar niet aangegeven, hoe dit, en verder ook het meel en andere benodigdheden, bij de expeditie naar *Korintji* in 1903 zijn verkregen geworden. Daartoe moge het volgende dienen.

Zooals bekend, werden in November 1902 van uit *Padang* en *Padang Pandjang* gezonden drie detachementen, om de verbindingen met *Korintji* af te sluiten en tevens om aan een hoofdofficier van den Generalen Staf gelegenheid te geven verkenningen van de toegangswegen tot dat Rijkje te verrichten.

Een troep, ter sterkte van ééne compagnie onder een kapitein, bezette verschillende, ik meen een viertal, punten in het *Benkoelensche*. Een tweede detachement van circa 60 militairen werd naar de onderafdeeling *Indrapoera* gezonden en bezette daar onder andere de kampong *Tapan*, terwijl een even groot detachement van uit *Padang Pandjang* naar het *Moeara Laboesche* ging. Bij de drie detachementen waren de noodige dwangarbeiders ingedeeld.

Met een Chinees, die te *Padang*, als aannemer, verschillende vivres voor het garnizoen leverde, was overeengekomen, dat hij plaatselijk [te *Mokko* voor het *Benkoelensche* en te *Indrapoera* — later te *Tapan* — voor het *Indrapoerasche*] de noodige levensmiddelen voor de troepen zou leveren. Voor het *Moeara Laboesche* werd eene soortgelijke overeenkomst gesloten met een Chinees van *Padang Pandjang*.

In die overeenkomsten was ook begrepen de levering van versch brood, dat, voor de troepen van de westelijke afsluitingsdetachementen, te *Mokko* en te *Tapan* zou worden gebakken. Troepen, die zóó ver verwijderd waren, dat toezending van versch, zij het dan oudbakken, brood niet kon plaats hebben, kregen dat zelfde brood, nadat het in sneden was verdeeld en in den oven nagedroogd, als zoogenaamd „*dubbel gebakken brood*”, toegezonden in gesloten trommels. Deze trommels, vervaardigd van petroleumblikken met wijde mondopening en deksel met bajonetsluiting, werden tusschen de posten heen en weder gezonden. Zij dienden trouwens ook voor het transport van andere vivres.

De in den aanvang gebezigde ovens waren van eenvoudige constructie, n.l. te *Padang* vervaardigde metalen kisten of dozen, die afgedekt werden met aarde of klei. Niettemin was het verkregen resultaat meer dan bevredigend. Het versche brood werd mij door een officier be-

¹⁾ De beschreven driedeelige oven is ook als tweedeelige bruikbaar; het middenstuk neemt men dan weg. Bij het aanmaken moeten dus de verbindingen zoodanig worden vervaardigd, dat voorstuk en achterstuk ook aan elkander passen.

schreven, als zeer goed, en het „*dubbel gebakken brood*” viel bijzonder in den smaak. Met de detachementen was ook medegegeven het anders gebruikelijke, zoogenaamde harde brood, feitelijk scheepsbeschuit, dat bij voortgezet gebruik spoedig tegen staat. Het heeft evenwel niet behoeven te dienen, behalve bij tochten in het gebergte, waarbij men het medenam met het oog op de handzamer verpakking.

Het bij de afsluitingsdetachementen verkregen resultaat in zake broodvoorziening, deed er op bedacht wezen, om, toen er sprake was van het zenden van troepen naar *Korintji*, op overeenkomstige wijze in de behoefte aan versch brood te voorzien. De hoogerbedoelde Chinees van *Padang* wilde op zich nemen, de troepen op hunne tochten in *Korintji* met een of meer vervoerbare ovens te doen volgen, om daar, waar het mogelijk en noodig was, versch brood te bakken.

In de eerste plaats kwam het er dus op aan, zulk een vervoerbare oven te maken, want deze bezat het leger toen nog steeds niet. In verband daarmee, deed ik als gewestelijk intendant, na de zaak ook besproken te hebben met den gewestelijk eerstaanwezenden genieofficier, aan den algemeenen dienstchef, onder de noodige uiteenzetting der voornemens, het voorstel mij te machtigen, te beschikken over hoogstens *f* 200.—, om daaruit de kosten van het aanmaken van een oven te bestrijden. Met dien oven zou de zoeven vermelde Chinees dan onder mijn toezicht bakproeven nemen. Op het terrein naast het intendancebureau was daartoe eene geschikte gelegenheid.

Mijn voorstel werd echter afgewezen, onder mededeeling o.a. dat bij het korps genietroepen met een *Peyerschen* veldbakoven eene proef werd genomen, met — herinner ik mij wel — de bedoeling om na te gaan, of deze soort ovens, welke in Europa in verschillende legers reeds sedert tientallen van jaren met succes gebruikt wordt, ook in *Indië* te velde bruikbaar zou zijn, ook indien „niet in eene militaire bakkerij geschoold personeel” met het bakken moet belast worden.

Toen eenigen tijd later de order kwam tot het zenden van troepen naar *Korintji*, hadden wij intusschen geen oven en had de leverancier dus ook geen gelegenheid gehad zijn personeel daarmee te oefenen.

Inderhaast moest toen met het maken der ovens een aanvang gemaakt worden, als gevolg waarvan de eerst geconstrueerde, ook door een misverstand van den smid, minder practisch was. De tweede en derde waren echter beter.

Die ovens zijn gemaakt voor rekening van den leverancier (kosten circa *f* 55.— per stuk, met inbegrip van reserve-dekplaten).

Met dezen was wijders overeengekomen, dat hij, behalve de ovens, ter beschikking zou stellen voor elke plaats in *Korintji*, waar gebakken zou worden, een bekwaam bakker met de noodige helpers en dat hij verder zou zorgen voor meel en wat verder noodig is, om brood van goede kwaliteit te bakken. Het vervoer van ovens, meel, enz. zou van

Tapan ¹⁾ met gouvernementstransportmiddelen plaats hebben, waarbij de aannemer echter toezicht moest doen houden, blijvende het risico, aan het vervoer verbonden, voor zijne rekening. Hij kreeg dus in waarheid de noodige koelies te zijner beschikking, om daarmee zijn eigen-
dom te vervoeren.

Met betrekking tot de betaling was overeengekomen, dat hij zou ontvangen:

- a. per dag, dat personeel en materieel beschikbaar was om te bakken, eene som van *f* 3.—, terwijl daarentegen bij verzuim zijnerzijds zou verschuldigd wezen eene boete van gelijk bedrag;
- b. voor elk KG. versch brood van goede kwaliteit, dat geleverd werd, een bedrag van *f* 0.65, gelijk aan den prijs, waarvoor dat artikel te *Tapan* geleverd werd.

Overigens waren toepasselijk de verder gebruikelijke bedingen bij levering van versch brood, ook dat betreffende het vervaardigen van „*dubbel gebakken brood in sneedjes*”, ten behoeve van te ver afgelegen troepen.

In die dagen kreeg een koelie van *Tapan* naar *Rawang* in *Korintji*, waar aanvankelijk gebakken werd, *f* 8.— (in den beginne *f* 12.50) per reis voor eene vracht van \pm 15 KG. Het transport van de hoeveelheid meel, noodig voor 1 KG. brood, kwam dus op *f* 0.40 en daarmee het brood te *Rawang* geleverd op *f* 1.05. Werd nu per dag gebakken 5 KG. versch brood, dan kwam wegens de schadeloosstelling ad *f* 3.— per dag, daar nog bij *f* 0.60, werd evenwel 30 KG. (voor 150 man) gebakken, dan slechts *f* 0.10. De prijzen, waarop het versche brood, te *Rawang* geleverd, kwam te staan, liepen onder deze omstandigheden dus uiteen van *f* 1.65 tot *f* 1.15 per KG.

Die prijzen zijn hoog, maar daarvoor had men dan ook een gezond voedsel, heel wat smakelijker dan het zoogenaamde hard brood, alias scheepsbeschuit, dat o.a. te *Batavia* werd gekocht tegen *f* 0.45 en dus, gezwegen nog van mogelijk verlies en bederf onderweg, te *Rawang* allicht op *f* 1.20 het KG. kwam te staan. Ik laat nu nog daar de geheel verschillende beteekenis voor eene goede voeding van beide soorten brood, daar deze zich niet onder cijfers laat brengen. Een soldaat nuttigt gewoonlijk zijn ration versch brood, al is het soms oudbakken, met evenveel graagte, als hij met genoegen het ration hard brood wegwerpt.

Met de drie medegegeven oventjes is het, dank ook de belangstelling en de goede zorgen van den Kapitein-intendant MOLENAAR, bij de colonne ingedeeld, mogelijk geweest de expeditionnaire troepen al heel

¹⁾ Daar ter plaatse werd overigens alles geleverd, wat voor de troepen verder noodig was en niet uit eigen voorraad kwam. Het geleverde, dan gouvernementsgoed geworden, werd met gouvernementstransportmiddelen naar de troepen gezonden.

spoedig — n.l. 4 dagen na de concentratie te *Kota Limau Saring* — en verder geregeld van versch, resp. dubbelgebakken brood te voorzien.

De duurzaamheid der constructie — een punt van aanbelang, waar met het oog op het transport alles licht geconstrueerd moest wezen — bleek voldoende, want twee der oventjes zijn zonder bezwaar 3 à 4 maal opgebroken en verplaatst geworden.

De ten dezen opgedane ondervinding mag dus leiden tot de conclusie, dat bij kleinere colonnes, en ook bij grootere — *zoolang het leger niet zijn eigen bakkerijcolonnes heeft* — op boven aangegeven wijze in de behoefte aan versch brood kan worden voorzien en dat het dus niet noodig is, om, zooals tot dusverre soms maar al te vaak en te lang plaats had, uitgerukte militairen met hard brood te voeden.

Intusschen dient in het oog gevat, dat eene der voorwaarden van slagen is, dat de leverancier, met wien men contracteert, te goeder trouw is en zijn best zal doen, om zijne verplichtingen steeds na te komen. Wel staat op plichtverzuim boete, maar daarmee is de soldaat niet gebaat. Om die redenen is het ook niet wenschelijk burgerpersoneel voor de bediening van de ovens in dienst te nemen. Als het werk hen niet bevalt, en dat gebeurt vaak al heel gauw, loopen deze menschen weg en er is niet dadelijk ander personeel ter beschikking, om hen te vervangen. Het zal dus aanbeveling verdienen, om het daarheen te leiden, dat militair personeel de ovens kunne bedienen. Maar zoolang dat er niet is, kan de in *Korinti* toegepaste methode n. h. v. gevolgd worden. Het zal toch niet vaak voorkomen — en het is dan ook, meen ik, nimmer voorgekomen —, dat men in staat is met iemand te contracteeren, die op zich neemt het te velde noodige versch brood op de gewone voorwaarden van het garnizoen te leveren, d. w. z. dat hij betaling krijgt voor elk KG. geleverd brood en verder niets. Immers de zaak biedt te veel risico en hoe zal men kunnen komen tot eene prijsbepaling van het brood. Een van tweeën, of die prijs is zóó hoog, dat de leverancier onder alle omstandigheden, dus ook bij levering van kleine hoeveelheden per dag, behoorlijk gedekt is, maar dan betaalt het gouvernement in doorsnede te veel, of dat is het geval niet, maar dan legt, bij tegenslag, de aannemer het werk al spoedig neer. Bij de door mij getroffen regeling zijn die nadeelige factoren, zooveel mogelijk, ondervangen en is het risico, voor den aannemer aan de onderneming verbonden, zooveel mogelijk beperkt tot die omstandigheden, waarop hij invloed kan oefenen. Aldus kan men tot een billijken prijs van het brood komen.

Het vorenstaande moge dienen als aanvulling op de gegeven „Beschrijving”, in de verwachting, dat bij voorkomende gelegenheden mijne voormalige collega's daarvan eenig nut zullen hebben, in het belang van eene goede verpleging van onze troepen te velde.

HAARLEM, 1905.

B. W. C. G. VRIES.
Gepens. Majoor-intendant.

Eerste richting van eene batterij Vestingartillerie.

In den regel verloopt een geruime tijd tusschen het oogenblik van ontvangst van het telefonisch vuurbevel en het tijdstip, waarop de batterij gericht staat volgens de gegevens, aan dit vuurbevel ontleend.

De onderofficier-batterijcommandant (B.C.) moet verschillende berekeningen maken (evenwijdige correctie op het doel; soms rekening houden met afstand van vuurmond tot dekking; bij de mortieren reductie in rekening brengen; enz.); hij doet dit in den regel niet vlug en dikwijls fout.

Ten einde de eerste richting zeer vlug te doen verloop en het maken van fouten zoo goed als uit te sluiten, zou men de hieronder volgende methode kunnen toepassen. De B. C. heeft daarbij geen enkele berekening te maken en de vuurmonden worden steeds op de zelfde wijze (n.l. rechtstreeks richtende op een hulprichtpunt) in de richting gebracht, waardoor de kans op het maken van fouten gering wordt.

In fig. 1 stelt D het doel, H een hulprichtpunt, V de vizierkorrel van het R. stuk en V_1 de vizierkorrel van het 2^e stuk voor, terwijl a de onderlinge afstand van de vuurmonden is. (Wat hierna voor het 2^e stuk wordt medegedeeld, is ook geldig voor het 3^e en L. stuk.)

Nemen wij aan, dat de vuurmonden met 0 correctie gericht staan op het doel D en dat daarna gericht wordt op het hulprichtpunt H door het verplaatsen van de dwarsarmen van de opzetten. Bij het R. stuk is de dwarsarm verplaatst van A naar O , overeenkomende met γ , bij het 2^e stuk van A_1 naar O_1 , overeenkomende met μ . Uit de figuur ziet men dat $\mu + \beta = \gamma + \alpha$ of $\mu = \gamma + \alpha - \beta$.

β komt overeen met de evenwijdige correctie op het doel, α met die op het hulprichtpunt, de oogdop is dus bij het 2^e stuk zooveel ‰ meer naar links verplaatst dan die bij het R. stuk, als overeenkomt met het *verschil* tusschen de evenwijdige correctie op het hulprichtpunt en die op het doel.

Indien het hulprichtpunt op grooteren afstand dan het doel is gelegen, zal men vinden, dat bij het 2^e stuk de oogdop zooveel ‰ min-

Uit de figuur blijkt, dat

$$\sin \beta = \frac{BD}{V_1 D} \text{ of } \operatorname{tg} \beta \cos \beta = \frac{BD}{V_1 D}, \text{ waaruit volgt}$$

$$\operatorname{tg} \beta = \frac{BD}{V_1 D} \times \frac{1}{\cos \beta} \text{ of } \operatorname{tg} \beta = \frac{a \cos \delta}{V_1 D} \times \frac{1}{\cos \beta}.$$

Aangezien β steeds klein is, kan men $\frac{1}{\cos \beta}$ gelijk 1 nemen, terwijl men ook, zonder fout van eenige beteekenis, mag nemen $V_1 D = VD$, waardoor men verkrijgt $\operatorname{tg} \beta = \frac{a}{VD} \times \cos \delta$.

Evenzoo vindt men, dat $\operatorname{tg} \alpha$ niet gelijk is aan $\frac{a}{VH}$, maar gelijk aan $\frac{a}{VH} \times \cos(\delta + \gamma)$.

Wanneer δ en $(\delta + \gamma)$ eene groote waarde verkrijgen, zou men dus bij het bepalen van de evenwijdige correctiën met $\cos \delta$ en $\cos(\delta + \gamma)$ rekening moeten houden.

In fig. 2 hebben de letters de zelfde beteekenis als in fig. 1, het hulprichtpunt is nu achterwaarts gelegen. De oogdop bij het R. stuk is weer verplaatst van A naar O , overeenkomende met $(\delta + \gamma)$, bij het 2^e stuk van A_1 naar O_1 , overeenkomende met μ .

Uit de figuur ziet men, dat $\mu = \delta + \gamma - (\alpha + \beta)$.

Bij het 2^e stuk is de oogdop dus zooveel $\frac{0}{100}$ minder naar links verplaatst dan die bij het R. stuk, als overeenkomt met de som van de evenwijdige correctiën op het doel en op het hulprichtpunt.

Evenals bij de richting op een voorwaarts gelegen hulprichtpunt is aangetoond, maakt men hierbij weder de fout $\operatorname{tg} \beta$ gelijk te nemen aan $\frac{a}{VD}$ en $\operatorname{tg} \alpha$ gelijk aan $\frac{a}{VH}$, terwijl men moest nemen $\operatorname{tg} \beta = \frac{a}{VD} \times \cos \delta$ en $\operatorname{tg} \alpha = \frac{a}{VH} \times \cos \gamma$. In het vervolg zullen wij echter zien, hoe deze fouten op practische wijze worden veronzijdigd, reden waarom wij ze nu buiten beschouwing zullen laten.

Uit het voorgaande volgt:

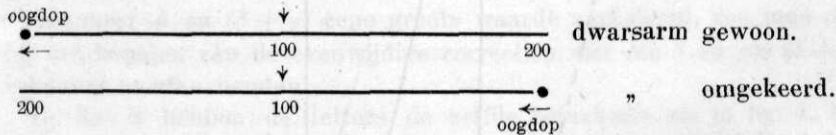
1°. Wanneer eene batterij met 0 correctie gericht staat op een doel, zullen bij richting op een voorwaarts gelegen hulprichtpunt, niet op grooteren afstand dan het doel gelegen, de dwarsarmen evenveel in stand verschillen, als de verschillen bedragen tusschen de evenwijdige correctiën op het hulprichtpunt en die op het doel, terwijl men op den dwarsarm bij het L. stuk het grootste getal afleest.

Als de afstand tot het hulprichtpunt grooter is dan dien tot het doel, leest men op den dwarsarm bij het R. stuk het grootste getal af, de verschillen zijn dan gelijk aan die tusschen de evenwijdige correctiën op het doel en die op het hulprichtpunt.

2°. Wanneer eene batterij met 0 correctie gericht staat op een doel, zullen bij richting op een achterwaarts gelegen hulprichtpunt de dwars-

verplaatsbaar is, alleen punten rechts van de richtlijn gelegen als hulp-richtpunt benutten. Wanneer men echter den oogdop in plaats van aan de achterzijde aan de voorzijde in den dwarsarm schroeft, een 0 streep op de voorzijde van den kop van den opzet aangeeft en den dwarsarm omkeert, d.w.z. met de verdeelingen naar voren in den kop van den opzet plaatst, dan kan men ook hulprichtpunten, links van de richtlijn gelegen, gebruiken.

Bij richting op een voorwaarts (achterwaarts) gelegen hulprichtpunt las men op den dwarsarm bij het L. (R.) stuk het grootste getal af, de oogdop bij het L. (R.) stuk was dus het verst naar links verschoven. Dit zal thans ook het geval zijn, intusschen zal men nu bij het R. (L.) stuk het grootste getal aflezen, omdat, bij het naar links verplaatsen van den oogdop, de aflezingen in het eerste geval groter, in het tweede geval kleiner worden.

rand aan!

De voorgaande beschouwingen zijn juist, indien met geheel ingeschoven opzet wordt gericht. De op den dwarsarm voorkomende verdeelingen zijn $\frac{1}{100}$ van de richtas, schuift men den opzet uit, dan wordt de afstand van de vizierkorrel tot den oogdop groter. De op den dwarsarm voorkomende verdeelingen zijn dus nu te klein, zoodat men een grooter getal zal aflezen, dan overeenkomt met het aantal $\frac{1}{100}$, aangevende de tangens van den gemeten hoek. Door de vizierkorrel bij de kanonnen van 15 cM. K. en van 10 cM. te verplaatsen, maakt men eene overeenkomstige fout; die verplaatsing blijve dus achterwege.

Wanneer een B. C. één vuurmond in de richting heeft gebracht en een hulprichtpunt heeft gezocht, dan kan hij, indien hij met het voorgaande bekend is, na den stand van den dwarsarm te hebben afgelezen, berekenen hoe bij de andere vuurmonden de dwarsarmen moeten staan, om, daarmede richtende op het hulprichtpunt, op het doel gericht te komen. Nu eens moet hij daarbij rekening houden met de verschillen tusschen de evenwijdige correctiën op het hulprichtpunt en het doel, dan weer met hare som; nu eens moet op den dwarsarm bij het R., dan weer op dien bij het L. stuk het grootste getal worden afgelezen; het maken van fouten zal hierbij niet uitblijven. Wanneer men op de volgende wijze te werk gaat, heeft de B. C. geen enkele berekening te maken en worden de vuurmonden alle te gelijk, dus zeer vlug, in de richting gebracht.

Men plaatst achter de batterij op ± 500 M. (zij zijn dan ook bij eenigszins nevelachtig weer te zien) hulprichtpunten, die voor alle batterijen den zelfden vorm hebben en steeds met het zelfde cijfer worden

aangeduid, b.v. 1 \square , 2 \circ , 3 \odot , enz.

Voor de richting bij nacht moet men hieraan kunnen ophangen eene gekleurde lantaarn, b.v. voor hulprichtpunt 1 wit, voor 2 rood, voor 3 groen, enz.

Liggen batterijen, en dus ook hulprichtpunten, van den zelfden vorm dicht bij elkaar, dan verft men deze voor verschillende batterijen in verschillende kleur; door de lantaarns in eene soort nissen te plaatsen, zorgt men, dat deze alleen te zien zijn in de batterijen, waarbij zij behooren.

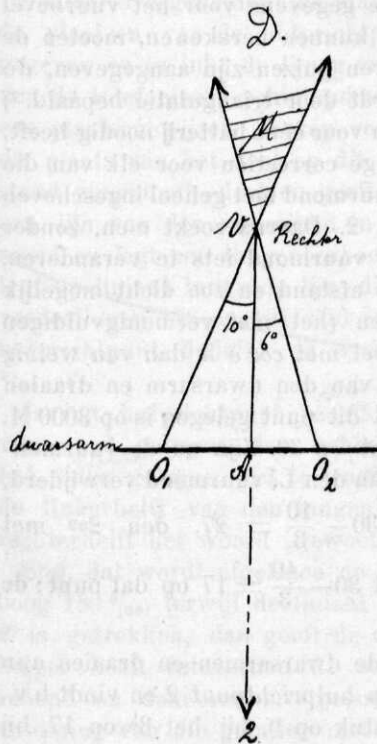

Fig 3.

Wanneer men aanneemt, dat de afstand van den L. tot den R. vuurmond 40 M. bedraagt, dan heeft men voor elke 16° van het schootsveld, bij gebruik van een dwarsarm met 200 ‰ , één hulprichtpunt noodig.

Bij normalen stand van den dwarsarm leest men bij richting op een achterwaarts gelegen hulprichtpunt bij den R. vuurmond op den dwarsarm het grootste getal af. Is het hulprichtpunt in nevensstaande figuur gelegen in de richting van 2, dan kan men den dwarsarm niet verder verschuiven dan tot O_1 , overeenkomende met 176 ‰ . Hierbij komt voor den R. vuurmond n.l. nog de normale correctie, correctie voor windinvloed, enz. Om niet boven de 200 ‰ te komen, mag de dwarsarm bij de eerste richting niet meer dan 176 ‰ aanwijzen. Indien de dwarsarmen zijn omgekeerd, leest men op den dwarsarm bij het R. stuk het laagste getal af, hierbij komt voor den L. vuurmond de evenwijdige correctie op het

hulprichtpunt, de evenwijdige correctie op het doel, de normale correctie, enz.; men neemt daarom aan, dat men den dwarsarm bij het R. stuk in omgekeerden stand niet verder mag verschuiven dan tot O_2 , overeenkomende met 104 ‰ . Bij 176 ‰ behoort een hoek van 10° , bij 104 ‰ een hoek van 6° , het hulprichtpunt 2 kan dus worden gebruikt voor alle doelen gelegen binnen $\angle \mu$, die eene grootte heeft van 16° .

Bij de gewone beddingen van 15 cM. L/24, 12 cM. L. St. en Br. en 10 cM., die respectievelijk schootsvelden van 47° , 40° en 43° hebben, kan men derhalve volstaan met het plaatsen van 3 hulprichtpunten; men kan dan op alle doelen, in het schootsveld gelegen, met behulp van die hulprichtpunten in de richting komen. De dwarsarm van den opzet van 15 cM. K. is verdeeld in 400 ‰ . Hierbij de zelfde beschouwing volgende, komt men tot hoeken, waarvan de tangens respectie-

velijk 376 ‰ en 304 ‰ bedraagt, dus tot hoeken van 20° en 17°. Bij gebruik van één hulprichtpunt kan men dus op alle doelen, gelegen binnen een hoek van 37°, in de richting komen; bij het kanon van 15 cM. K. op gewone bedding (schootsveld 55°) behoeft men dus slechts 2 hulprichtpunten te plaatsen.

Bij gebruik van het richtvlak tot plaatsbepaling op den vuurmond behoeft slechts één hulprichtpunt te worden geplaatst.

Ten einde in het afdeelingsstation de gegevens voor het vuurbevel ten opzichte van de hulprichtpunten te kunnen berekenen, moeten de plaatsen daarvan door ingegraven ijzeren buizen zijn aangegeven, de nauwkeurige ligging van die buizen wordt door triangulatie bepaald.¹⁾

Wanneer de hulprichtpunten, die men voor ééne batterij noodig heeft, geplaatst zijn, bepaalt men de evenwijdige correctiën voor elk van die punten. Men richt hiertoe b.v. den L. vuurmond met geheel ingeschoven opzet en correctie 0 op hulprichtpunt 2. Daarna zoekt men, zonder aan den zijdelingschen stand van den vuurmond iets te veranderen, voorwaarts een richtpunt op bekenden afstand en zoo dicht mogelijk bij den normaal op de batterij gelegen (het niet vermenigvuldigen van de evenwijdige correctiën op het doel met $\cos \delta$ is dan van weinig invloed) en richt door het verplaatsen van den dwarsarm en draaien aan de stelschroef op dit punt. Stel, dat dit punt gelegen is op 3000 M. en dat de dwarsarm bij het L. stuk staat op 30. Zijn nu de vuurmonden achtereenvolgens 10, 30 en 40 M. van den L. vuurmond verwijderd, dan richt men den 3^{en} vuurmond met $30 - \frac{10}{3} = 27$, den 2^{en} met $30 - \frac{30}{3} = 20$ en den R. vuurmond met $30 - \frac{40}{3} = 17$ op dat punt; de vuurmonden staan dan evenwijdig.

Men richt nu door verschuiven van de dwarsarmen en draaien aan de stelschroeven bij alle vuurmonden op hulprichtpunt 2 en vindt b.v., dat de dwarsarmen staan bij het L. stuk op 0, bij het 3^e op 17, bij het 2^e op 51, bij het R. stuk op 68. Men heeft hiermede de evenwijdige correctiën op hulprichtpunt 2 bepaald; deze zijn constant en worden in het afdeelingsstation aangeteekend.

Op de zelfde wijze handelt men voor de andere hulprichtpunten. In het afdeelingsstation krijgt men dus per batterij een staatje, als volgt:

(STAATJE 1.)

BATTERIJ I.

Evenwijdige correctie op:	L. stuk.	3 ^e stuk.	2 ^e stuk.	R. stuk.
Hulprichtpunt 1.	0.	16	48	64
" 2.	0.	17	51	68
" 3.	0.	15	45	60

¹⁾ Eigenlijk behoeft alleen de richting vuurmond—hulprichtpunt bekend te zijn.

Aangezien reeds in enkele groepen in de Nieuwe Hollandsche Waterlinie door triangulatie is bepaald niet het midden van den voet van het binnentalud, maar het punt gelegen in den voet van het binnentalud, ter hoogte van de as der bedding van het L. emplacement, wordt in het volgende de L. vuurmond als vuurmond van richting beschouwd. In het afdeelingstation worden op een vel papier de vierkanten geletterd en genummerd, als die van de vuurkaart, doch b.v. op de schaal 1 : 10.000 overgenomen; de standplaats van den L. vuurmond, alsmede de plaatsen van de hulprichtpunten, worden hierop nauwkeurig aangegeven en in inkt de lijnen vuurmond-hulprichtpunt getrokken. Zoodra de telefonische schietopdracht is ontvangen, wordt, met behulp van een plaatsaanwijzer, waarop voor dit geval elke verdeeling $2\frac{1}{2}$ m.m. is, de plaats van het doel op dit papier overgebracht. Men meet den afstand vuurmond-doel en geeft dien op aan een helper, trekt daarna een lijn van den vuurmond in het verlengde van de lijn doel-vuurmond en legt een tangentenboog met de verdeeling 0 in die lijn. Men legt de liniaal langs de lijn, die door het te bezigen hulprichtpunt (de verdeelingen 176 en 104, 376 en 304 b.v. in rood aan te geven om dit hulprichtpunt dadelijk te vinden) is getrokken en leest het aantal $\frac{0}{100}$ af.

Is het hulprichtpunt rechts van het verlengde van de lijn doel-vuurmond gelegen, dan behoeft de dwarsarm van den opzet niet, is het links gelegen, wel te worden omgekeerd; men plaatst daarom op de linkerhelft van den tangentenboog het woord „omgekeerd”, op de rechterhelft het woord „gewoon”.

Stel, dat wordt afgelezen op het linker gedeelte van den tangentenboog $180 \frac{0}{100}$, terwijl de liniaal ligt langs de lijn, die door hulprichtpunt 2 is getrokken, dan geeft de aflezer op „omgekeerd, 2, $180 \frac{0}{100}$ ”. De helper heeft intusschen de evenwijdige correctiën op het doel uitgerekend en daarvoor b.v. gevonden $3 \frac{0}{100}$, $10 \frac{0}{100}$ en $13 \frac{0}{100}$. (Vermenigvuldiging van die getallen met $\cos \delta$ is hierbij niet noodig. Stel, dat de uiterste vuurmonden 40 M. uit elkaar liggen en dat het doel gelegen is op 2500 M., dan bedraagt de evenwijdige correctie $16 \frac{0}{100}$. Moest men nu vermenigvuldigen met $\cos 43^\circ 30'$ (schootsveld 87°) of met 0,74, dan zou dit worden $12 \frac{0}{100}$; voor kleinen schootsafstand en groote afwijking ten opzichte van den normaal is het verschil nog zóó gering, dat men hiermede geen rekening heeft te houden.)

In het afdeelingstation worden in een staatje van onderstaand model de gegevens voor het vuurbevel berekend.

vuurmond. hulp-
richtpunt.
lin. bl. 546

zu 4 546

rechter
linker

rechter

		L. stuk.	3 ^e stuk.	2 ^e stuk.	R. stuk.	
Evenwijdige correctie hulprichtpunt 2.		0	17	51	68	Van staatje 1.
" " doel.			3	10	13	Te berekenen.
Dwarsarm gewoon.			+	+	+	
" omgekeerd.			-20	-61	-81	
Aflezing.	Omgekeerd. 2	180				
Telefonisch vuurbevel.	Omgekeerd. 2	180	160	119	99	

Telefonisch wordt de laatste regel „omgekeerd, 2, 180, 160, 119, 99” aan den B. C. geseind, alsmede de afstand, projectielsoort en zoo noodig de lading, terwijl op het schriftelijk vuurbevel die gegevens worden overgenomen. De B. C. laat de dwarsarmen omkeeren en met geheel ingeschoven opzet richten op hulprichtpunt 2, respectievelijk met 180 ‰, 160 ‰, 119 ‰ en 99 ‰, de batterij staat dan gericht op het doel. Hij laat het midden der richtschalen met bliken plaatjes aangeven, om, indien het hulprichtpunt, b.v. door mist, aan het oog wordt onttrokken, toch te kunnen doorvuren. Daarna wordt de elevatie gegeven met behulp van het quadrant; de B. C. stelt een opzet op het aantal ‰, bij den afstand behoorende, en gaat na, of hij, richtende met correctie 0, een doel ziet nagenoeg ter plaatse, waar de richtlijn het terrein snijdt. (De terreinhoek is n.l. hierbij niet in rekening gebracht.) Is de batterij achter eene dekking gelegen, dan laat hij richtbaken in de richtlijn plaatsen en gaat na, of hij in de afgebakende richting een doel ziet. Van zijne bevinding doet hij mededeeling aan den afdeeling-commandant. (A. C.) Nadat de elevatie gegeven is, heeft het zoeken van een hulprichtpunt en het aantekenen van de correctiën daarop op de bekende wijze plaats. Behoudt men het zelfde hulprichtpunt, dat voor de eerste richting heeft gediend, dan zij men hierbij indachtig, dat men, nu met uitgeschoven opzet wordt gericht, niet weer de zelfde getallen als bij de eerste richting moet aflezen.

Wordt van richtvlakken tot plaatsbepaling gebruik gemaakt, dan zijn de evenwijdige correctiën op het hulprichtpunt met behulp hiervan bepaald en dus in graden en minuten bekend, terwijl de evenwijdige correctiën op het doel tot minuten worden herleid. ($10' = 3 ‰$.)

Zin 11 147
 De tangentenboog wordt nu met de verdeling 0 weder in het verlengde van de in potlood getrokken lijn doel—vuurmond geplaatst, de liniaal langs de in inkt getrokken lijn gelegd en het aantal graden en minuten afgelezen. Is het hulprichtpunt rechts van de in potlood getrokken lijn gelegen, dan zou daarop dus met den dwarsarm in den gewonen stand kunnen worden gericht; de dwarsarm bij den R. vuurmond zou dus het grootste getal aanwijzen. De afgelezen hoek, de

evenwijdige correctiën op het doel en op het hulprichtpunt moeten dus nu bij elkander worden opgeteld, om de noniusstanden voor de andere vuurmonden te bere-

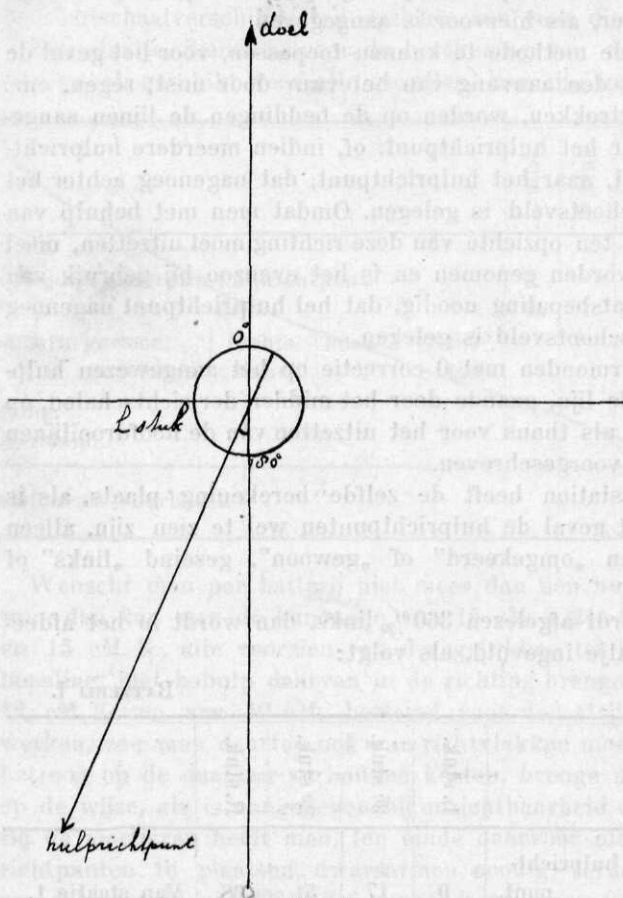

Fig. 4.

menen. Is het hulprichtpunt links van de in potlood getrokken lijn gelegen, dan moet daarentegen, omdat men nu op den dwarsarm bij den R. vuurmond het kleinste getal zou moeten aflezen, de som van de evenwijdige correctiën op het doel en op het hulprichtpunt van den afgelezen hoek worden afgetrokken, om de noniusstanden voor de andere vuurmonden te berekenen. Op de R. helft van den tangentenboog geeft men daarom aan de zijde, waarop de graadverdelingen voorkomen,

het teeken +, op de L. helft het teeken - aan, of wel men vult in het afdeelingstation het volgende staatje in.

BATTERIJ II.

	L. stuk.	3 ^e stuk.	2 ^e stuk.	R. stuk.	
Evenwijdige correctie hulprichtpunt.	0	30'	1°	1° 30'	Van staatje 1. Te berekenen.
Evenwijd. correctie doel.	0	6'	12'	18'	
Hoeken grooter dan 180°.		+ 36'	+ 1° 12'	+ 1° 48'	
" kleiner " "		-	-	-	
Aflezings.	192° 30'	192° 30'	192° 30'	192° 30'	
Telefonisch vuurbevel.	192° 30'	193° 6'	193° 42'	194° 18'	

Met de, in het telefonisch vuurbevel aangegeven, noniusstanden laat de B. C. de richtvlakken tot plaatsbepaling op het hulprichtpunt richten en handelt verder, als hiervoor is aangegeven.

Ten einde de zelfde methode te kunnen toepassen, voor het geval de hulprichtpunten bij den aanvang van het vuur door mist, regen, enz. aan het oog zijn onttrokken, worden op de beddingen de lijnen aangegeven, loopende naar het hulprichtpunt, of, indien meerdere hulprichtpunten zijn geplaatst, naar het hulprichtpunt, dat nagenoeg achter het midden van het schootsveld is gelegen. Omdat men met behulp van eene rooihark lijnen ten opzichte van deze richting moet uitzetten, moet *dit* hulprichtpunt worden genomen en is het evenzoo bij gebruik van richtvlakken tot plaatsbepaling noodig, dat het hulprichtpunt nagenoeg midden achter het schootsveld is gelegen.

Men richt de vuurmonden met 0 correctie op het aangewezen hulprichtpunt en geeft de lijn, gaande door het midden der richtschalen, op de zelfde wijze aan, als thans voor het uitzetten van de hoofdrootlijnen op de beddingen is voorgeschreven.

In het afdeelingstation heeft de zelfde berekening plaats, als is aangegeven voor het geval de hulprichtpunten wel te zien zijn, alleen wordt in plaats van „omgekeerd” of „gewoon”, geseind „links” of „rechts”.

Stel, dat b.v. wordt afgelezen 360‰ ^{rechts} links, dan wordt in het afdeelingstation een staatje ingevuld, als volgt:

BATTERIJ I.

	L. stuk.	3 ^e stuk.	2 ^e stuk.	R. stuk.	
Evenwijdige correctie hulprichtpunt.	0	17	51	68	Van staatje 1. Te berekenen.
” ” doel.	0	3	10	13	
Rechts. <i>links</i> Links. <i>rechts</i>		+	+	+	
		- 20	- 61	- 81	
Aflezing.	^{rechts} Links. 360				
Telefonisch vuurbevel.	^{rechts} Links. 360	340	299	279	

Na ontvangst van het telefonisch vuurbevel worden respectievelijk 360‰ , 340‰ , 299‰ en 279‰ ^{links} links van de op de beddingen aangegeven richtingen lijnen getrokken en door blikken plaatjes vastgelegd. Is de gemeten hoek klein, dan kunnen dadelijk worden opgegeven de richtschaalverschillen, waarmede de vuurmonden op de reeds op de bedding aangegeven lijn moeten worden geplaatst. Geeft men de richtingen naar alle hulprichtpunten op de beddingen aan dan kan men,

als de hulprichtpunten zijn geplaatst, als bij directe richting met den opzet is aangegeven, bij gebruik van de lange achterrichtschaal steeds de richtschaalverschillen ten opzichte van eene der lijnen opgeven.

Een staatje, dienende voor de berekening van de gegevens voor het vuurbevel, geschikt voor alle gevallen, kan zijn ingericht, als volgt:

Zie bl. 547

		L. stuk.	3 ^e stuk.	2 ^e stuk.	R. stuk.	
Evenwijdige correctie	hulprichtpunt.	0.				Van staatje 1. Te berekenen.
"	" doeh.	0.				
Dwarsarm gewoon.	rechts. hoeken $> 180^\circ$.		+	+	+	
" omgekeerd.	links. " $< 180^\circ$.		-	-	-	
Aflezing.						
Wijzerstand.						
Telefonisch vuurbevel.						

Wenscht men per batterij niet meer dan één hulprichtpunt te plaatsen, dan kan men de kanonnen van 15 cM. L/24, 12 cM. L. St. en Br. en 15 cM. K., alle voorzien van draagstukken tot richtvlak tot plaatsbepaling, met behulp daarvan in de richting brengen. De kanonnen van 12 cM. K. en van 10 cM., bestemd voor den strijd tegen de aanvalswerken, zou men daartoe ook van richtvlakken moeten voorzien of, met het oog op de daaraan verbonden kosten, brenge men ze in de richting op de wijze, als is aangegeven bij onzichtbaarheid der hulprichtpunten. Bij de mortieren heeft men, ten einde daarvoor niet meer dan 2 hulprichtpunten te plaatsen, dwarsarmen noodig, verdeeld tot 440% , om een schootsveld van 80° onder vuur te kunnen nemen. (tg $22^\circ = 416\%$ en tg $19^\circ = 344\%$.) Het kan zich daarbij voordoen, dat de stang van den opzet in enkele gevallen het richten belet. Om hieraan te gemoet te komen, zou men den bestaanden opzet kunnen behouden en per batterij of per 2 mortieren een opzet voor eerste richting kunnen invoeren. Deze zou moeten bestaan uit eene korte stang, geschikt om in het voetstuk van den opzet te plaatsen, en een dwarsarm met 440% ; overigens ingericht, als b.v. de opzetten van 15 cM. K.

Ten einde met de mortieren te kunnen vuren, als de hulprichtpunten onzichtbaar zijn, worden ze te voren met 0 correctie daarop gericht en de wijzerstanden in het afdeelingstation aangeteekend. Na elk vuur heeft dit opnieuw plaats.

Wanneer men op de hier aangegeven wijze te werk gaat, worden de volgende voordeelen verkregen:

- 1°. De B. C. heeft geen enkele berekening te maken; zeer kort na ontvangst van het telefonisch vuurbevel kan de batterij gericht

staan, terwijl de berekeningen, in het afdeelingstation uit te voeren, zeer eenvoudig zijn.

- 2°. In het afdeelingstation wordt op eene grootere schaal gewerkt, de vuurkaarten worden hierbij niet verbruikt, op een vel papier, waarop slechts enkele lijnen en punten zijn aangegeven, wordt steeds op nagenoeg de zelfde wijze een hoek gemeten, zoodat vergissingen zoo goed als uitgesloten zijn.
- 3°. De richting bij nacht is bij gebruik van het richtvlak gemakkelijker uit te voeren en nauwkeuriger, dan bij gebruik van de richtschalen. Bij de mortieren levert het 's nachts in de richting komen eveneens geen moeilijkheden op.
- 4°. Valt het 1ste schot niet in de richting, dan kan men de afwijking bij de andere vuurmonden dadelijk overnemen. Deze toch, staan gericht op een zelfde punt; de afwijking vindt hare oorzaak in fouten in de plaatsbepaling, in het niet juist aflezen van den hoek in het afdeelingstation, of in atmosferische invloeden, die voor alle vuurmonden gelijk zijn. Men kan hierdoor eerder ingeschoten zijn.
- 5°. De lijnen, op de beddingen voorkomende, behoeven niet, zooals de hoofdrootlijnen, onder toezicht van officieren te worden uitgezet en zijn zeer eenvoudig, zelfs door stukcommandanten, te controleeren.
- 6°. De in § 14 van het „Aanhangsel op de Voorschriften voor de Vesting-Artillerie” aangegeven en in §§ 44, 45, 46 en 47 uitgewerkte gevallen, die zich bij de eerste richting kunnen voordoen, komen hiermede te vervallen en behoeven dus niet te worden beoefend. Het in § 48 behandelde richten, zonder dat gebruik is te maken van een hulprichtpunt, vervalt; men plaatst steeds, zoo noodig voorwaarts, een hulprichtpunt. ¹⁾
- 7°. Richtbaken tot kanonnen, richtlooden, richttafels en richtlatten, alsmede bij de kanonnen van 15 cM. K. en 10 cM., de L. vizierkorrels kunnen uit de uitrusting van eene batterij vervallen.

Ten einde de bovengenoemde voordeelen te verkrijgen, is alleen noodig de invoering van een gewijzigden plaatsaanwijzer per afdeelingstation en per mortierbatterij of per 2 mortieren van een opzet voor eerste richting. Bij niet voorbereide opstellingen moet de plaats van den L. vuurmond en die van het hulprichtpunt (bij de mortieren van 2 hulprichtpunten) door berekening nauwkeurig worden bepaald. Boven de in § 49 van het bovengenoemde „Aanhangsel” aangegeven wijze verdient, om hare nauwkeurigheid, berekening door officieren de voorkeur, de coördinaten van de getrianguleerde punten moeten daartoe in het afdeelingstation bekend zijn.

Wanneer een B. C. een doel waarneemt, dan richt hij daarop met

¹⁾ Het onder 6°. genoemde voordeel is vervallen door de onlangs ingevoerde wijziging in § 41 van den Batterijdienst V. A.

0 correctie den R.- en den L. vuurmond en laat daarna, door verplaatsen van de dwarsarmen en draaijen aan de stelschroeven, met geheel ingeschoven opzetten of met de richtvlakken, op het aangewezen hulprichtpunt richten. Stel, dat hij nu, met den dwarsarm omgekeerd richtende op hulprichtpunt 2, bij den L. vuurmond afleest 180 en bij den R. vuurmond 99, dan meldt hij aan den A. C., dat de B. C. van batterij I eene vijandelijke batterij ziet „omgekeerd, 2, L. 180⁰/₁₀₀, R. 99⁰/₁₀₀”. Volgens het in het afdeelingstation aanwezige staatje moet voor evenwijdige correctie op het hulprichtpunt voor den R. vuurmond 68⁰/₁₀₀ worden afgetrokken, voor evenwijdige correctie op het doel blijft dus over

$180 - (99 + 68) = 13\%$. De evenwijdige correctie is gelijk aan $\frac{40}{x} \times \cos \delta$ (zie fig. 2.) of $13 = \frac{40}{x} \times \cos \delta$ of $x = \frac{40 \times \cos \delta}{13}$, waarvan x in

duizendtallen den afstand tot het doel voorstelt. Wanneer deze afstand berekend is, wordt hij op het verlengde van de lijn, overeenkomende met „omgekeerd”, 2, 180⁰/₁₀₀, uitgezet, de coördinaten van het nu gevonden punt worden aan het groepsstafkwartier opgegeven, onder mededeeling dat de B. C. van batterij I daar eene vijandelijke batterij waarneemt.

Op deze wijze kan men in sommige gevallen gegevens verstrekken, die aan de plaatsbepaling ten goede kunnen komen.

A. KOOIMAN,

1ste Luitenant der Artillerie.

Rijscholen, ¹⁾

DOOR

J. C. P. W. A. STEENKAMP.

Gang is alles!

J. G. B.

Door toevallige omstandigheden in het bezit gekomen van vrij uitgebreide gegevens over de Rijsschool te *Saumur*, kwam het denkbeeld bij mij op, hieraan eene meer algemeene bekendheid te geven en daaraan tevens eene vergelijkende studie te verbinden van de voornaamste overige Europeesche inrichtingen van dien aard. Ook onze Rijsschool zal aan het slot de revue passeeren, in verband met de remonte-africhting en de opleiding der jonge officieren.

Te eerder wensch ik hierop de aandacht te vestigen, wat de Bereden Artillerie betreft, omdat dit Wapen thans, door de opheffing der *Rijsschool voor de Bereden Artillerie te Bergen op Zoom*, in eene overgangsperiode verkeert.

Achtereenvolgens zullen hieronder de scholen te *Saumur*, *Hannover*, *Weenen*, *Pignerol*, *Valladolid* en *Yperen* worden behandeld en met een enkel woord de opleiding in de overige Staten. Ten slotte zal de aandacht worden gevestigd op eenige punten, die wel de moeite der overweging waard zijn

¹⁾ GERAADPLEEGDE WERKEN:

Les armées belge, allemande et française, par V. JEANNE.

La Cavalerie allemande (les cavaleries étrangères).

Équitation & instruction équestre des Cavaleries européennes, par NÆJ.

Revue de Cavalerie.

Nos grandes écoles d'application militaires et civiles, par L. ROUSSELET.

Verzeichniss enz. der Campagne Reiter Gesellschaft in Wien.

Das Buch vom deutschen Heere von HERMANN VOGT.

Reit-Erinnerungen von WHYTE-MELVILLE und KURT von KENDALL.

Die europäischen Heere der Gegenwart von H. VOGT.

L'Armée et la cavalerie italiennes, par A. A.

Udkast og motiver til Lov angaaende den Danske Hoers Organisation.

DE FRANSCHESCHOOL TE SAUMUR.

(École d'application de Cavalerie.)

Sedert 1771 zijn de vroegere rijsscholen te *La Flèche*, *Douai*, *Metz*, *Besançon* en *Cambray* alle vereenigd te *Saumur*, eene plaats tusschen *Tours* en *Nantes* aan de *Loire* gelegen, die thans de eer heeft eene van de beste, zoo niet de beste rijsschool te bezitten.

Deze School dient:

1°. Om de kennis en practische geschiktheid te vermeerderen van een bepaald aantal 1ste luitenants der cavalerie (40–50) en artillerie (30–40) en van enkele 1ste luitenants en 2e luitenants der genie, welke worden aangewezen om den cursus te volgen.

2°. Om het onderricht te voltooien van de aspirant-officieren der cavalerie van de Militaire School te *St. Cyr* (\pm 30). Deze detachering heeft eerst plaats, nadat zij ongeveer één jaar dienst hebben gedaan bij een regiment.

3°. Om het onderricht te voltooien van de onderofficieren, geschikt om voor 2e luitenant te worden opgeleid, en dit voor hen allen gelijk te maken (\pm 80).

4°. Om de technische opleiding te voltooien van de nieuw benoemde paardenartsen, hen in de rijkunst te onderwijzen, enz. (\pm 20).

Hiertoe worden de volgende categorieën gevormd:

1°. de divisie officieren-instructeurs der cavalerie, artillerie en genie;

2°. de divisie officieren-leerlingen;

3°. de divisie onderofficieren, leerling-officier;

4°. de divisie paardenartsen.

Voor allen duurt de cursus elf maanden.

Bovendien zijn er cursussen voor leerling-telegrafisten (120), leerling-hoefsmiden (120), zadelmakers (\pm 100) en schermmeesters (30).

Officieren en andere militairen, die een cursus volgen, kunnen, indien zij door ziekte genoodzaakt zijn dezen te onderbreken, opnieuw den cursus geheel of gedeeltelijk volgen met de leerlingen van de zelfde categorie van de volgende divisie. Dit kan slechts eenmaal geschieden. Ook officieren van vreemde legers kunnen te *Saumur* gedetacheerd worden. ¹⁾

De officieren-instructeurs der cavalerie, artillerie en genie, d.w.z. zij, die daarvoor worden opgeleid, blijven in de sterkte van het korps, waartoe zij behooren, en behouden hunne tenue, evenals de andere, aan de School verbonden officieren. ²⁾ Eene uitzondering hierop maken de rijkunstige instructeurs, die den titel van *écuyer* dragen en het z.g. *Cadre noir* vormen. Deze dragen de uniform van de School, bestaande uit eene zwarte pantalon en dito tuniek met goud galon, gouden epauletten en zwarte kepi met goud galon. Het wordt als eene groote

¹⁾ Dit jaar zijn er b.v. 3 Spaansche, 2 Amerikaansche, 1 Zweedsch en 1 Servisch officier.

²⁾ Deze vormen het *cadre bleu*.

onderscheiding beschouwd tot het *Cadre noir* te behooren. Onder de officieren bevindt zich b.v. de Kapitein MADAMET, die, als Luitenant, destijds den raid Brussel—Ostende won.

De onderofficieren-leerlingen dragen de tenue van hun korps, behoudens enkele kleine wijzigingen, en hebben den graad van opperwachtmeester.

Personeel.

Het personeel van de School bestaat uit een generaal- of kolonel-commandant, een kolonel- of luitenant-kolonel-ondercommandant, een majoor en voorts eene reeks instructeurs, leeraren (onderwijzers voor de verschillende vakken), een kwartiermeester, een kapitein van kleeding en officieren voor den geneeskundigen en veterinairen dienst, een kleinen staf, de noodige gymnastiek-, scherm-, telegrafie-onderwijzers, hoefsmeden, zadelmakers, eene afdeling remonteberijders, twee eskadrons cavalerie, manegepersoneel, wapensmeden, schoen- en kleedermakers en een aantal burgerwerklieden.

In het ruime gebouw, met de noodige maneges (4 overdekte en 2 open), stallen, logies en mess voor officieren en minderen, bevindt zich nog eene infirmerie en eene bibliotheek, terwijl een uitgebreid oefeningsterrein in de onmiddellijke nabijheid is gelegen. Eene van de maneges, de z.g. groote manege, waarin de rijlessen van het *Cadre noir* gegeven worden, is zóó groot, dat 30 ruiters met gemak op eene lange zijde kunnen plaats vinden.

Paarden.

Naar gelang der behoefte, wordt het aantal paarden aangewezen, die bestemd worden voor school-, terrein-, dienst- of treinpaard (*cheval de fourgon*).

Behalve deze en de officierspaarden van het vaste kader, beschikt de School voor den dienst nog over 200 paarden van de dresseerschool en de dienstpaarden van de officieren-instructeurs, de onderofficieren-leerlingen en de leerlingen-telegrafist. Het geheele aantal bedraagt ongeveer 1250, waarvan 400 Engelsche volbloeds, 150 Anglo-Arabieren, 350 halfbloeds en 350 officiersdienstpaarden. De paarden voor de School worden door de aanwezige remontecommissie aangekocht uit de stoeterijen of uit de hand en voor zeer goede worden soms prijzen van 5000 francs besteed.

De manegepaarden worden verdeeld in *cheveaux de grande et petite carrière*. De eerste soort bestaat uit volbloeds, driekwartbloeds en halfbloeds. Behalve de echte volbloedtypen zijn er prachtige, in Engeland gekochte hunters, goed gebouwde echte dienstpaarden met veel fond; wel minder elegant dan de volbloeds, doch imposanter. De tweede soort bestaat uit Normandiërs, die veel op hunters gelijken, doch grover van bouw en korter van beenen zijn. Alle zijn uitstekende springers. Overal zijn hindernissen opgesteld, van de eenvoudigste af tot de moeilijkste dubbelsprongen, ook op *le Chardonnet*, het terrein, dat de gebouwen omgeeft, en op het exercitieterrein *du Breil*, waaromheen

bovendien eene hindernisbaan is aangelegd, alsmede eene entraineerbaan.

De eigenlijke manegepaarden, die des zomers ook buiten worden gebruikt, dienen speciaal voor de manegelessen. Het zijn volbloeds, Arabieren, paarden van Tarbes en andere geschikte rassen, die uitstekend zijn afgericht. Des winters zijn zij veiligheidshalve onbeslagen. Zij worden gereden met het oude Fransche zadel, dat bij feestelijkheden en caroussels ontdaan wordt van het dekje en dan in den blanken hertslederens tooi met koperen nagels prijkt. Bij die gelegenheden worden de paarden versierd met gekleurde linten in manen en staart, die op ouderwetsche wijze gevlochten worden. De beste zijn de paarden der *écuyers*, die elken dag om 10 uur hun z.g. *reprise* hebben, en waarnaar ieder, die daartoe gelegenheid heeft, gaat kijken. In de maneges, die ter onderscheiding den naam dragen van verdienstelijke generaals, zijn de tribunes steeds met toeschouwers gevuld, welke echter niet mogen praten of rooken en blootshoofds moeten blijven.

Na elke les worden de *Sauteurs* binnengebracht en tusschen de pilaren gesteld, welke zich in elke manege bevinden. Dit zijn bijzonder sterke, goed doorvoede paarden, die, zoo noodig aangedreven met de *chambrière*, den, zonder teugels of beugels op het Fransche zadel zittenden, ruiter, op alle mogelijke wijzen trachten af te bokken. Zoodra dit gelukt is, blijven zij rustig staan, om hunne belooning te ontvangen. Aan het andere einde der manege hebben dan te gelijker tijd voltigeeroefeningen plaats.

Eene andere categorie is, die der paarden van de dresseerschool, welke tot aanvulling moeten dienen van de schoolpaarden. Zij dienen om den leerlingen de gelegenheid te geven een paard af te richten; elk krijgt er dan ook één. Voor zooverre deze niet behouden worden, zijn zij bestemd voor hoofdofficierspaarden of voor de militaire scholen.

Eindelijk zijn er nog de z.g. *cheveaux rogneux* of paarden, die van de regimenten voor verbeterde dressuur worden gezonden, en opnieuw stelselmatig worden afgericht.

De stallen zijn zeer netjes en uitstekend ingericht. Elk paard heeft zijn naambord, met vermelding der door hem behaalde overwinningen. De volbloeds n.l. hebben aan verschillende rennen deelgenomen of doen dit nog, terwijl het entraineeren eene oefening is, waaraan voornamelijk de officieren deelnemen, die tot de „light-weights” behooren. De zelfde paarden worden echter à deux fins afgericht, zoodat men het midden houdt tusschen de overdreven Engelsche en oud-Fransche rijmethode. Hooge school, of zooals men het daar noemt: „faire du Zist”, wordt niet beoefend. Alleen de officieren van het *Cadre noir*, die de sauteurs berijden, oefenen deze paarden ook in de courbette, croupade en capriole en hebben hierin eene hooge mate van bedrevenheid gekregen. De geheele dressuur is samen te vatten in de woorden: *calme, droit et en avant*. Er worden verschillende hindernisrennen in Frankrijk uitgeschreven, in het bijzonder voor officieren en ook enkele voor onderofficieren,

welke dan op volbloeds uit den troep mededingen. De training, ook op het gebied van afstandsritten, blijkt voldoende uit de mededinging in verschillende landen en de talrijke overwinningen op concoursen, raids e. d. behaald.

Kader.

De functie van officier bij het vaste kader wordt vervuld door officieren van den zelfden rang bij het leger.

De 2^e luitenant, onder-instructeurs in de rijkunst, worden slechts te *Saumur* benoemd, na een tweejarigen dienst bij hun korps.

De onderofficieren-onderwijzers, chefs d'atelier, scherm- en gymnastiekmeesters, enz. worden op voordracht van den commandant door den Minister van Oorlog benoemd, doch komen eerst bij het vaste kader, als hunne geschiktheid na eene detachering gebleken is.

Officieren-instructeurs.

Cavalerie.

De officieren, die voor instructeurs worden opgeleid, per regiment een of twee, die voldoende ancienniteit hebben, worden aan de school gedetacheerd, ter volmaking van hun rijkunstig en militair onderricht en ter beoefening van alles, wat op het gebruik der cavalerie betrekking heeft.

Artillerie en Genie.

De officieren der artillerie en genie worden er gedetacheerd met het doel, de noodige kennis en ondervinding te verzamelen, om als instructeur in de rijkunst te kunnen optreden. Zij volgen den zelfden cursus als de cavaleristen, behalve dien in Artillerie en Versterkingskunst.

Elk regiment zendt één luitenant, daartoe genegen of anders gecommandeerd. Ook luitenanten der vestingartillerie kunnen op hun verzoek gedetacheerd worden. Zij mogen niet ouder dan 31 jaar zijn.

Van de genie worden twee luitenanten (1ste of 2e) van alle regimenten te zamen, jaarlijks gedetacheerd, om als instructeur bij de spanrijders der genie-voertuigen te kunnen optreden.

Duur van den cursus.

De cursus begint 1 October en eindigt 31 Augustus van elk jaar. De officieren-instructeurs der cavalerie en der artillerie komen bereiden aan de School, behalve die van regimenten, welke hengsten hebben, of die der remonteberijders-compagnieën. Zij brengen een onbereiden oppasser mede.

Het onderricht duurt des zomers van 5 uur ('s winters van 6) tot 10 uur en van 1½ (12½) tot 6 uur 's avonds. Elke leerling rijdt dagelijks 4 paarden, n.l. in de binnenmanege: een schoolpaard (aangereden volbloed) en een jong paard, dat hem bij het begin van den cursus ter africhting is gegeven; in de buitenmanege: een paard en zijn dienstvaard of soms een ongereden paard of een zoogenaamden sauteur. De luitenanten hebben voorts eenige avonden in de week tactische oefeningen op de kaart en

zomers eene groote velddienstoefening, waaraan iedereen deelneemt. Eene rijdende batterij wordt gedurende eenige maanden te Saumur gedetacheerd voor instructie der leerlingen-officier en bovengenoemde oefeningen.

De veeartsenijsschool is uitstekend ingericht en bevat talrijke praeparaten, gipsafdrukken, enz., alsook een tuin, waar allerlei planten en gewassen worden gekweekt, tot onderricht dienende voor de paardenartsen. Zieke paarden worden dagelijks in tegenwoordigheid van alle leerlingen behandeld.

De beslagschool is eveneens volledig ingericht. De proefijzers van de beste leerlingen worden, ter opwekking van de eerezucht, opgehangen op z.g. tables d'honneur, met vermelding van den naam der vervaardigers. Ook worden er, met eene machine van bijzonder model, door het omdraaien van eene kruk, van staafijzer uitstekende machinale ijzers gemaakt in $\frac{1}{4}$ van den tijd, benoodigd bij handwerk, doch het staafijzer is te kostbaar, zoodat van invoering nog geen sprake is.

Op de zadelmakerij kunnen jaarlijks 10.000 zadels worden vervaardigd. Het beste op dit gebied kan men er vinden.

Rangschikking.

Aan het einde van den cursus wordt eene ranglijst opgemaakt van de cavalisten en eene afzonderlijke van de artilleristen en genisten. Die, welke *zeer goed* bevonden zijn, kunnen *bij keuze* worden bevorderd. De beide eerste nummers krijgen de eerst openkomende ritmeesters-(kapiteins-)plaatsen, als zij aan de eischen van ancienniteit voldoen.

De *leerling-hoefsmeden* en *zadelmakers* worden elk jaar van de regimenten aangewezen, evenals de *leerling-telegrafisten*, die (behalve van de regimenten met hengsten) bereden aankomen. Voor deze laatsten is de cursus verdeeld in eene (van 15 December—15 Juli) voor de manschappen, die geheel afgericht moeten worden, en eene (van 25 Juli—25 October) voor die, welke reeds met de behandeling der toestellen bekend zijn.

Bij de rijsschool is geen meute aanwezig, doch tegenwoordig worden van elke divisie een zeker aantal officieren aangewezen, die de jachten moeten volgen met de meutes van eenige bezitters uit den omtrek, die te *la Mothe-Champdeniers* en in het bosch van *Chandelay* en te *Vernantes* en elders jachten organiseeren.

DE DUITSCHE RIJSCHOOL.

(Militär Reitinstitut.)

Na verschillende hervormingen ondergaan te hebben en achtereenvolgens Berlijn en Schwadt a. d. Oder als garnizoen te hebben gehad, is de Rijsschool sedert 1867 te *Hannover* gevestigd en vormt aldaar twee, geheel van elkander gescheiden, zelfstandige afdeelingen. Het is in tegenstelling met die van Saumur eene school, waar alleen onderricht wordt gegeven in de rijkunst, of in vakken daarop betrekking hebbende.

De *Offizier Reitschule* wordt door een generaal of kolonel, als direc-

teur, gecommandeerd en de *Kavallerie Unteroffizierschule* door den onderdirecteur. De geheele cursus duurt één jaar. Zeven ritmeesters van de verschillende regimenten en drie luitenants zijn de instructeurs; 10 onderofficieren zijn met de surveillance in de stallen en met het beheer van het materieel belast en hebben 120, direct door de School gerecruiteerde, stalknechts, voor dit doel te hunner beschikking. Bovendien zijn nog aan de School verbonden: één officier van gezondheid, twee kwartiermeesters, twee paardenartsen, drie meesters-hoefsmeden en vijf werklieden. Drie trompetters en vier hoefsmeden worden jaarlijks van de regimenten gedetacheerd om er dienst te doen. Elk cavalerieregiment en elke brigade veldartillerie detacheert jaarlijks één officier. Deze worden in klassen van 10 à 12 bijeengevoegd en in de eerste plaats geoefend op de stampaarden der School, de z.g. *Stamm-bullen*. Zij rijden daarop zonder beugels, ten einde een goeden zit en eene juiste houding te verkrijgen, zooals men zich alleen op goed gereden paarden kan eigen maken. Met de dagelijks gereden *Chargenpferde*¹⁾ wordt een geheele dressuurgang doorloopen; ook de eigen paarden worden des winters onder toezicht van een instructeur in de rijbaan gereden, doch blijven gedurende den overigen tijd te hunner beschikking. Behalve deze drie rijlessen, wordt nog onderricht gegeven in het longeeren, schermen en gymnastiek en theorie gehouden over rijen africhtkunst, reglementen, paardenkennis en hoefbeslag. Na afloop van den cursus keert het grootste gedeelte der leerlingen naar de korpse-ten terug, om aldaar het geleerde te gaan toepassen.

De 24 besten volgen echter nog één jaar den cursus. Deze krijgen dan nog onderricht in de z.g. hoogeschool, het gebruik der pilaren en het africhten van een jong remontepaard, waarvan jaarlijks een aantal naar de School wordt gezonden, ten einde de behandeling, het aanrijden en den stelselmatigen gang der dressuur volmaakt te leeren kennen. Bovendien rijden zij dan nog hun *Chargenpferd*, terwijl de twaalf oudsten als instructeurs optreden bij de onderofficieren. Zoodra zij in den loop van hun eerste jaar zijn aangewezen om den cursus nogmaals te volgen, kunnen zij al deelnemen aan het onderricht in de hoogeschool.

Elk cavalerieregiment zendt jaarlijks een onderofficier of korporaal naar den onderofficiers-cursus, ten einde aldaar als ruiter en in zekeren zin ook als instructeur te worden afgericht. Zij krijgen bovendien onderricht in het gebruik der wapens en theorie over verschillende onderwerpen.

Na jarenlange ondervinding is het gebleken, dat de beste leerwijze in het langzamerhand moeilijker maken der oefeningen bestaat. Men begint dan ook met de eenvoudigste voor man en paard om langzamerhand op te klimmen. De winter wordt aan de oefeningen in de rijbaan besteed; in het voorjaar rukt alles uit naar de *Vahrenwalder heide* om

¹⁾ In D. ontvangt elk officier als dienstpaard een z.g. *Chargenpferd*, dat na 4 jaar zijn eigendom, en door een nieuw vervangen wordt.

den galop te beoefenen, jacht- en springoefeningen te houden. Het manege-rijden is dus het middel om tot het doel te geraken. Dit blijkt nog meer uit de wekelijksche parforcejachten, die sedert eenige jaren van wege de Rijsschool gehouden worden. Door het 13^e Regiment Ulanen indertijd opgericht, is de meute later aan de School vermaakt en door eene bijzondere beschikking van den Keizer worden de vrij hooge kosten van onderhoud gedekt door een bedrag uit het z.g. *Kron-fideicommis-fonds*. De bekende Generaal der cavalerie v. ROSENBERG had, als ritmeester, een zeer groot aandeel hierin door de verantwoordelijkheid op zich te nemen, het noodige terrein te pachten en de eerste meute te helpen aanschaffen. De 25—30 koppels honden worden in een eigen kennel ondergebracht, waarbij een van de vaste instructeurs als *master* en eenige onderofficieren de functies van *huntsman* en *whips* waarnemen; voor hen zijn een 12-tal paarden met dit doel uitgetrokken. Van midden Augustus tot het einde van het seizoen, wordt wekelijks driemaal slipjacht gehouden met een deel der honden, terwijl het andere deel voor de jacht op vossen, hazen en wilde zwijnen wordt gebruikt. Op last van den Keizer moet elk officier van de rijsschool wekelijks minstens eenmaal eene jacht bijwonen op zijn eigen of zijn Chargenpferd, terwijl deze dienst vóór alle andere gaat.

Het aantal paarden aan de School bedraagt 352, waarvan 134 voor de officieren en 218 voor de onderofficieren bestemd zijn. De jaarlijksche remonte bedraagt 45 paarden.

Met de honden is men gelukkig in keuze, aankoop en in het fokken geweest, zoodat thans de overcomplete jonge honden aan regimenten cavalerie gegeven kunnen worden, die dit verlangen om er ook meutes van samen te stellen, waarmede slipjachten kunnen worden gereden. Bovendien kunnen zij eene meute *leenen*. De kosten bedragen 70 Mark per hond, behalve vervoer, onderhoud en tegemoetkoming voor de geleiders. Van 1 April tot einde December zijn zij ter beschikking, mits van te voren aangevraagd. Ook kunnen hiertoe nabij elkaar gelegen garnizoenen eene combinatie maken en gezamenlijk de onkosten, die, zooals men ziet, nog vrij hoog zijn, betalen. Zoo zijn o.a. reeds zeven regiments-meutes gevormd te *Metz*, *Potsdam*, bij het 3^e Regiment Ulanen, enz. Er zijn in Duitschland slechts weinige particuliere meutes, zoodat de officiers-meutes opgeld doen. De militaire overheid moedigt het rijden achter honden zeer aan, zóó zelfs, dat de hoofdofficieren der cavalerie bij toerbeurt een cursus van 4 weken aan de Rijsschool te Hannover moeten medemaken, ten einde zich te oefenen in het springen der steeple chase hindernissen van de school en het mederijden van een vastgesteld aantal reglementaire jachten achter de honden. Dit geschiedt sedert 1888.

Het rijden van *afstandsritten* is uit de deelname aan den bekenden rit Weenen—Berlijn voldoende op te maken. Zij zijn nog steeds in eere, hoewel de officieren niet meer aan buitenlandsche ritten mogen deelnemen.

Het *renrijden*, speciaal in hordenrennen en steeples door officieren, is in Duitschland zeer in zwang, meer dan bij eenige andere Mogendheid, hoewel het onder zeer beperkende bepalingen moet geschieden. De voornaamste Military's zijn die te *Charlottenburg* bij Berlijn, om een eereprijs en 3000 Mark, welke de Keizer geregeld bezoekt, en de groote militaire steeple chase aldaar, met een totaal aan prijzen van 40.000 Mark. Onder de mededingers treft men verschillende hoofdofficieren aan. Generaal ROSENBERG had o.a. in 1883 178 steeples gewonnen en was 106-maal tweede geweest, terwijl hij daarna nog meermalen in den zadel is geweest.

De Rijschool te Dresden (Militär Reitanstalt) heeft, als voornaamste doel, de *Saksische* aspirant-officieren der bereden troepen voor te bereiden. Jaarlijks komen er een 40-tal der verschillende wapens bereden aan. De School richt 60 paarden af voor de bereden officieren van onbereden wapens. De officieren en cadetten der infanterie krijgen er rijkunstig onderricht. De cavalerie-officieren volgen den rijcursus aan de rijschool te *Hannover*.

De Rijschool te München. (Equitations Anstalt.) Deze School bestaat sedert 1868 voor het *Beiersche* leger, het eenige, dat geen officieren naar de Rijschool te Hannover zendt. Aan het hoofd staat een hoofdofficier, die 4 kapiteins-instructeur, 10 onderofficieren en 40 miuderen onder zich heeft als vast kader, bekend staande als goede paardenverzorgers en met den noodigen rijkunstigen aanleg. Elk legerkorps detachteert jaarlijks bovendien een onderofficier en een hoefsmid. Er zijn 108 paarden, behalve die der officieren-leerlingen. Voorts zendt elk der 10 regimenten cavalerie 2 paarden en een paardenverzorgers. Er wordt onderricht gegeven in de rijkunst aan de leerlingen-officieren, voorzien in de behoefte aan officierspaarden voor bereden officieren van onbereden wapens, terwijl 10 luitenants der cavalerie en 4 der bereden artillerie tot instructeur worden opgeleid. De meesten kunnen den cursus nogmaals volgen, als hun bijzondere aanleg dat wenschelijk maakt. Voor dit doel zijn een 6-tal z.g. hoogeschoolpaarden aanwezig.

Behalve de genoemde rijscholen heeft men nog 7 hoefsmidscholen te *Berlijn*, *Breslau*, *Königsberg*, *Hannover*, *Gottesau*, *Francfort a/d Main*, en *München*. Zoowel de burger- als militaire hoefsmiden moeten een diploma hebben van eene dezer scholen, om het recht te hebben hun beroep uit te oefenen. De cursus duurt 6 maanden. Leerlingen van de cavalerie, de artillerie en den trein worden na voldoende afgelegd examen toegelaten. Zij kunnen een brevet halen als *meester- of leerling-hoefsmid*.

Ten slotte zij nog vermeld, dat enkele onderofficieren speciaal worden afgericht voor den dienst van *piqueur* (of *Whip*) bij de honden en daarna naar de regimenten gezonden worden, om als zoodanig dienst te doen.

Ook dragen de onderofficieren, die den cursus aan de rijschool te

Hannover hebben gevolgd, een *distinctief*, bestaande uit eene bijzondere schouderbedekking.

DE OOSTENRIJKSCHE RIJSCHOOL.

(*Reitlehrer Institut.*)

Om de jonge officieren theoretisch en practisch te ontwikkelen, worden zij ten minste tweemaal naar eene *brigadeschool* gezonden, die elk jaar van 1 November tot 1 April gehouden wordt. Enkelen komen daar zelfs 3 of 4 maal.

Zij rijden daar hun *Chargenpferd*, richten een ander paard af, dat door hen van het regiment is medegenomen, en houden eenmaal 's weeks practische oefeningen in het terrein, onder bevel van den commandant der School, een kapitein of majoor. Het rijkunstig onderricht wordt gegeven door een officier, die den cursus aan het *Reitlehrer Institut* heeft gevolgd.

Het maximum-aantal officieren (ook cadets), dat dien cursus mag volgen, is 14 per jaar, indien zij minstens één jaar dienst bij den troep hebben gedaan.

Hooger rijkunstig onderricht wordt gegeven aan het *Reitlehrer Institut* en wel aan de luitenants der cavalerie en artillerie met het doel instructeurs te vormen, hetzij voor de *onderofficiersscholen*, of voor de *brigadescholen*.

Hiertoe worden alleen benoemd de officieren, welke bij het einde van den eersten cursus het best beoordeeld zijn, en die daarom een tweeden mogen volgen.

Om tot deze inrichting toegelaten te worden, moet men minstens tweemaal den cursus aan eene brigadeschool gevolgd hebben.

Aan het hoofd van het Institut staat een kolonel, die door twee majoors en twee kapiteins, instructeurs in de rijkunst, wordt bijgestaan. De cursus begint 25 Augustus en tien dagen later gaat de helft van de divisie van het eerste cursusjaar, tot 26 September, naar *Holics*, 3 uur sporen van Weenen, ten einde er de jachten te volgen.

Dit is een oud kasteel, waar officieren, personeel en paarden worden ondergebracht. De omstreken zijn prachtig, doch het parcours zeer moeilijk.

De leerlingen worden eerst in het entraineeren geoefend, rijden veel slipjachten en eindelijk een parforcejacht.

De tweede helft lost hen gedurende drie weken af, zet de slipjachten voort en jaagt daarna op het hert.

De divisie van het tweede jaar volgt dan tot 18 October, gedurende vijf of zes weken naar gelang van het weder.

Behalve de jachtpaarden, die nu twee- of driemaal per week de jachten volgen, moeten deze officieren elken dag nog vier andere paarden rijden: een remontepaard, een hengst, een *Chargenpferd* en een eigen paard. De paarden, die hen te Weenen zijn toebedeeld, worden gedurende hunne afwezigheid door de leerlingen van het eerste jaar gereden.

Na hunne terugkeer van *Holics* rijden de officieren van het 2^e jaar wel eens zeven paarden per dag: hun dienstpaard, hun eigen paard, een remontepaard, een hengst, eene merrie, een jachtpaard en dikwijls nog een tweede remontepaard van het Institut.

De stallen worden zeer zindelijk gehouden en zijn goed ingericht; de paarden worden uitstekend verzorgd en zien er best uit.

Er zijn op het Institut 250 paarden aanwezig, waaronder begrepen die der remonte van de regimenten. De beste blijven aan de School, de andere gaan naar de cadettenscholen.

Afstandsritten zijn in Oostenrijk zeer gezien en worden veel beoefend. De schitterende overwinning in den rit Weenen - Berlijn heeft dit voldoende bewezen.

Hoewel minder dan in Duitschland, staan de rennen zeer in aanzien. Verschillende officieren rijden mede in de steeples van *Praag*, *Presburg*, in het Grosse Armeerenen te *Weenen* en in Mei op de renbaan van *Freudenau*. De Keizer verschijnt meestal daarbij en geeft den prijs.

Ook te *Brück* hebben steeples en cross country's plaats, niet alleen voor officieren op dienstpaarden, doch ook voor onderofficieren en minderen.

Van veel invloed voor het aanmoedigen van het campagnerijden, is ook de *Wiener Campagne Reiter Gesellschaft*, die door het geven van groote en talrijke prijzen het practische rijden zeer aanmoedigt. Deze schrijft jaarlijks te Weenen verschillende concoursen uit voor goed gaande rijpaarden, springpaarden (nationaal en internationaal) en een jeu de rose.

Hoewel geheel afwijkend van de militaire beginselen op rijkunstig gebied, bezit *Weenen* tegenwoordig alléén nog in de keizerlijke, prachtig ingerichte manege, de gelegenheid tot het beoefenen van de *Hooge School*. De „zwerige verheffingen” worden nog, met de speciaal daarvoor gefokte en afgerichte paarden, in al hun glorie vertoond door FRANZ GEBHARD, den *Oberbereiter* der *Hof Reitschule* en zijne discipelen. Verschillende officieren, o.a. ook enkele van ons leger, zijn bij deze *Spanische Schule* gedetacheerd geweest of nog aanwezig, tot het volgen van een cursus daarin.

(Wordt vervolgd.)

Aanteekeningen betrekkelijk den Russisch-Japanschen oorlog.¹⁾

(Ontleend aan RASWJEEDTSCHIK.)

(Vervolg van blz. 403.)

De lijn van de Japansche voorposten liep den 27sten Maart (9 April) van Tsintsjatoen, zuidelijk van Schoeanmjaotsie naar Datsiein. Voorbereidingen tot een nieuwen opmarsch werden niet waargenomen, terwijl loopende geruchten omtrent omtrekkende bewegingen van beide vleugels van de Russische legermacht niet werden bevestigd.

In Mongolië traden slechts benden Xoexoesen op, terwijl naar de zijde van Girin alleen verkenningen, op min of meer groote schaal, werden ondernomen. De hoofdmacht der Japanners bevond zich blijkbaar nog steeds tusschen Moekden en Tjèling.

Den 29sten Maart (11 April) inspecteerde de Opperbevelhebber het V. Siberische en het XVII. Legerkorps, den 30sten Maart (12 April) het VI. Siberische en het X. Legerkorps en den 1sten (14) April de uit Rusland aangekomen nieuwe troepenafdeelingen.

Uit verkenningen bleek, dat in de nabijheid van Tsoeljoeschoe slechts zwakke Japansche afdeelingen, infanterie en cavalerie, stonden en dat Tsintsjatoen door hen bezet was.

Bij het dorp Nanschantschentsie moest eene Russische cavalerieafdeeling voor de Japanners, door Xoexoesen versterkt, wijken, doch bezette in den loop van den dag deze plaats opnieuw.

(1) Den 22sten April (5 Mei) zijn 992 leerlingen, afkomstig van de militaire scholen tot officier bevorderd, zijnde 4 maanden vroeger dan gewoonlijk. (R. Invalide.)

Bij K. B. 1 (14) April werd het 3e Oost-Siberische veldluchtballon-bataljon geformeerd.

In de RASWJEEDTSCHIK wordt in een schrijven van het front (Koeatschentsie ²/₁₅ April) de noodzakelijkheid bepleit van het onmiddellijk aanschaffen van 50 à 100.000 brisantgranaten voor het 3 duims-veldgeschut. Het beroemde „eenheidsprojectiel” van de groene tafel heeft den toets der practijk niet kunnen doorstaan.

Den 27sten Maart (9 April) drong de Russische cavalerie tot Matschentai door; de telegraafverbinding werd bij Tschakoefoe (aan den spoorweg) en op den weg Kaijoean-Tschantoefoe vernield.

Den 28sten Maart (10 April) dwong de Russische cavalerie in het dal van de Xoen-xe de Japanners een hoogtekam ten Z. van den berg Gaoschan (weg Inpan-Xailoentschen, oostwaarts van Tjèling) te ontruimen en westwaarts terug te trekken.

Den volgenden dag zijne beweging zuidwaarts voortzettende, stootte het Russische detachement bij Joexolo op den vijand, die een hoogtekam ten N. W. van dit dorp bezet had. Ten 11 uur v. m. opende de Russische artillerie haar vuur en ging de infanterie in gevechtsformatie over; na een half uur ontruimden de Japanners hunne stelling en rukten de Russen voorwaarts. Mejan werd dien dag door hen bezet, terwijl de Japanners (1 regiment cavalerie met 2 compagnieën infanterie), aanvankelijk ten N. van Nantsaimoexola stand houdende, ook deze stelling ontruimden; de magazijnen in genoemd dorp werden door hen in brand gestoken.

De Sitsjagaolinpas werd door de Japanners ontruimd. Het aan den Mandarijnenweg gelegen dorp Nanschentsie werd door de Russische artillerie van 12 uur middag tot 1 uur n.m. onder vuur genomen en daarop door de Japanners (1 bataljon en 3 eskadrons) verlaten. De Russen bezetten daarna dit dorp, evenals het ten westen van den spoorweg gelegen Tsoeljoeschoe.

Den 30sten Maart (12 April) uit Erxolja deboucheerende, werden de Russen (volgens Japansche opgaven 1 regiment infanterie, 6 sotnies en 4 stukken sterk) door Japansche infanterie en mitrailleurs uit Sjuwaitisi en Aljoesadi onder vuur genomen. Bij het verder oprukken stootten zij op hevigen tegenstand en werden, nadat de Japanners versterking hadden ontvangen, gedwongen N.-waarts terug te trekken. Den volgenden dag namen de Russen op 1½ werst van Xeischimoe stelling.

In den morgen van den 1sten (14) April rukten de Japanners tegen Xeischimoe en langs den weg Sinminpoe-Daschixetsie op; de Russen trokken N.-waarts terug, waarop de Japanners ten 5 ure n.m. Patsjatsie, evenals Ineetschen en Nanschantschentsie bezetten.

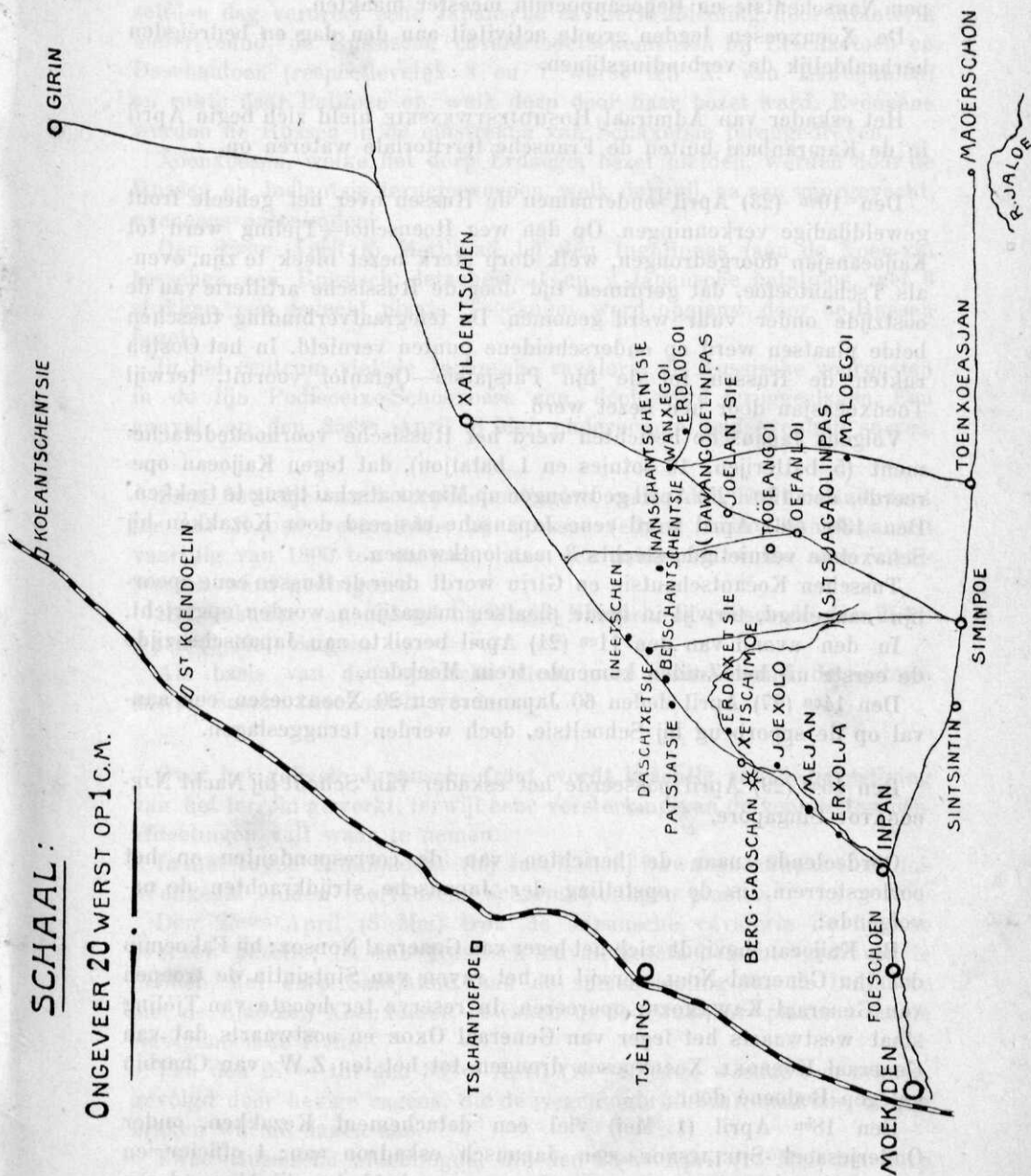
Op den weg naar Finxoeasjan rukte een Japansch detachement den 2^{en} (15) April voorwaarts en maakte zich in den daaropvolgenden nacht van Sinloentschoean meester.

Belangrijke veranderingen vonden overigens aan het front niet plaats; in het centrum liep de lijn der Japansche voorposten ongeveer 4 werst ten N. van Kaijoean, terwijl de Japanners ten N. van Sintsintin den 3^{en} (16) April de dorpen Patsjatsie, Ineetschen, Nanschantschentsie, Toëangoi, Oefanloi, Joelantsie en Wanxegoi bezet hielden, evenals het, ten O. van die plaats gelegen, dorp Toenxoeasjan.

Tot den 9^{en} (22) April vonden slechts onbeteekenende schermutselingen plaats. Na dien dag werd het weder, dat tot dusverre ongunstig was, beter en steeg de temperatuur tot 15° C.

SCHAAL:

ONGEVEER 20 WERST OP 1 C.M.

Kozakken verdreven de Japanners uit de dorpen Wanxegoi en Joe-lantsie, terwijl de Russen zich in het centrum van de versterkte dorpen Nanschentsie en Beijoeanpoemin meester maakten.

De Xoenxoesen legden groote activiteit aan den dag en bedreigden herhaaldelijk de verbindingslijnen.

Het eskader van Admiraal ROSHDJESTWENSKIE hield zich begin April in de Kamranbaai buiten de Fransche territoriale wateren op.

Den 10^{en} (23) April ondernamen de Russen over het geheele front gewelddadige verkenningen. Op den weg Itoenschoi—Tjèling werd tot Kaijoeansjan doorgedrongen, welk dorp sterk bezet bleek te zijn, evenals Tschantoefoe, dat geruimen tijd door de Russische artillerie van de oostzijde onder vuur werd genomen. De telegraafverbinding tusschen beide plaatsen werd op onderscheidene punten vernield. In het Oosten rukten de Russen tot de lijn Patsjatsie—Oefanloi vooruit, terwijl Toenxoeasjan door hen bezet werd.

Volgens Japansche berichten werd het Russische voorhoededetachement (5 batterijen, 16 sotnies en 1 bataljon), dat tegen Kaijoean opereerde, den 12^{en} (25) April gedwongen op Minxoeatschai terug te trekken. Den 13^{en} (26) April werd eene Japansche rasjeesd door Kozakken bij Schaxetsie vernietigd; slechts 3 man ontkwamen.

Tusschen Koeantschentsie en Girin wordt door de Russen eene spoorlijn aangelegd, terwijl in beide plaatsen magazijnen worden opgericht.

In den avond van den 11^{en} (24) April bereikte aan Japansche zijde de eerste uit het Zuiden komende trein Moekden.

Den 14^{en} (27) April deden 60 Japanners en 20 Xoenxoesen een aanval op de spoorbrug bij Schoeltsie, doch werden teruggeslagen.

Den 16^{en} (29) April passeerde het eskader van Schout bij Nacht NIEBOGATOF Singapore.

Oordeelende naar de berichten van de correspondenten op het oorlogsterrein, is de opstelling der Japansche strijdkrachten de navolgende:

Bij Kaijoean bevindt zich het leger van Generaal NODSOE; bij Fakoemin dat van Generaal NOGI, terwijl in het rayon van Sintsintin de troepen van Generaal KAWAMOERI opereeren. In reserve ter hoogte van Tjèling staat westwaarts het leger van Generaal OKOE en oostwaarts dat van Generaal KOEROKI. Xoenxoesen drongen tot het ten Z.W. van Charbin gelegen Bodoené door.

Den 18^{en} April (1 Mei) viel een detachement Kozakken, onder Onderjesaoel SHELJESNOF, een Japansch eskadron aan; 1 officier en eenige tientallen dragonders werden neergesabeld, terwijl 11 minderen gevangen genomen werden.

Dien zelfden dag werd het Russische cavalerie-detachement op den uitersten linkervleugel gedwongen op Maloegoi terug te trekken.

Een Russisch jachtcommando viel den 21sten April (4 Mei) bij Erschilipoe in eene hinderlaag en verloor 15 van de 20 man. Dien zelfden dag verdreef eene Japansche cavalerie-afdeeling, door infanterie ondersteund, de Russische cavaleriedetachementen bij Erschaotoen en Daschaotoen (respectievelijk 3 en 7 werst ten N. van Tsintsjatoen) en rukte naar Palitoen op, welk dorp door haar bezet werd. Eveneens werden de Russen in de omstreken van Schaxetsie teruggedreven.

Xoenxoesen, welke het dorp Erdaogoi bezet hielden, werden door de Russen op Joelantsie teruggeworpen, welk dorp zij, na een vuurgevecht, eveneens ontruimden.

Den 22sten April (5 Mei) had bij den Ingolinpas (aan de Xoen-xe) tusschen een Russisch detachement en 2 Japansche bataljons, met 6 stukken, een gevecht plaats. Toëangoi werd opnieuw door de Russen bezet.

In het centrum viel de Japansche cavalerie de Russische voorposten in de lijn Podisoeixe-Schoexoesa aan, doch werd teruggeslagen. Een aanval, op den 25sten April (8 Mei) ondernomen, had evenmin succes.

Eene flottielje van 4 torpedobootjagers, onder den Kapitein-luitenant ter zee RADEN verbrandde bij Soessoe (eiland Jesso) een Japansch vaartuig van 1800 ton en nam later een schoener, welke naar Vladivostok werd gedirigeerd.

Het eskader van Schout bij Nacht NJBOGATOF passeerde den 25sten April (1 Mei) Saigon.

Als basis van de Japansche vloot moet waarschijnlijk de oorlogshaven Sasebo beschouwd worden.

Over het geheele Japansche front wordt krachtig aan de bevestiging van het terrein gewerkt, terwijl eene versterking van de voorste troepenafdeelingen valt waar te nemen.

In het rayon Schimjaotsie (bij Ineetschen)-Dawangoëlinpas-Oefanloi-Wanxegoi vinden voortdurend schermutselingen plaats.

Den 25sten April (8 Mei) trok de Japansche cavalerie de Ljao-xe over en bezette, na een Russisch cavaleriedetachement verdreven te hebben, het dorp Santjatsie (aan de samenvloeiing van de Daljao-xe met de Ljao-xe.) Xoenxoesen bewaken de doorwaadbare plaatsen van de eerstgenoemde rivier.

Van den 27sten tot den 30sten April (10—13 Mei) woedde een orkaan, gevolgd door hevige regens, die de wegen onbruikbaar maakten; hierna braken warme dagen aan.

Twee Russische afdeelingen, die den 28sten April (11 Mei) het dorp Schimjaotsie verkenden, trokken, na vrij krachtigen weerstand ondervonden te hebben, terug. Bij Loeanxoean werd eene Japansche officiers-patrouille omsingeld; 4 dragonders werden gevangen genomen. Dien zelfden dag bezette Sotnik GOELIEF de stad Tsintsjatoen.

Den 30sten April (13 Mei) viel een Japansch eskadron in eene hinderlaag, door ochotniks bij Mingoeagai gelegd, en leed belangrijke verliezen.

Ter hoogte van Gensan werd een Japansch eskader, bestaande uit 2 pantserkruisers, 2 hulpkruisers en 6 torpedojagers waargenomen.

De kruisers uit Vladiwostok verscheenen den 26sten April (9 Mei) nabij Aomori (N.-kust van Nippon).

R. L. SCHOLTEN.

Korte mededeelingen omtrent militaire zaken in verschillende landen.

AMERIKA. (Vereenigde Staten van Noord-)

Volgens U. S. G. heeft men met een 152 mM. staaldraadkanon, stelsel BROWN, eene V_0 van 1036,8 M. bij een maximum-druk van 3075 KG. per cm^2 . verkregen. Gewicht proj. = 45,3; lading = 31,7 KG.

BELGIË.

Volgens de Indep. Belge van 31 Jan. l.l. is bij de begroting 1905 een crediet toegestaan voor militaire bakkerijen in Leuven, Namen en Luik (de kosten bedragen 280.000 Frs. per bakkerij). Bovendien is in ieder der 21 Maasforten eene bakkerij ingericht, welke de, voor de bezetting dagelijks noodige, hoeveelheid van 4—500 brooden kan leveren.

Int. Rev., Mei, geeft een kort bericht over eene nieuwe wijze van verlichting der wallen van uit het fort.

BULGARIJE.

Een tot heden ontbrekend velddienstvoorschrift is verschenen; Strefleur., Mei, geeft eenige bijzonderheden omtrent den inhoud daarvan.

Rev. mil., Mei, behelst de oorlogsbegroting 1905; gewone uitgaven: 26.459.912 Frs., d. i. 96.444 Frs. meer dan in 1904; bovendien is een buitengewoon crediet toegestaan van 42.700.000 Frs. voor den aankoop van art-mat. en mat. voor de maritieme verdediging; Rev. mil. licht een en ander nader toe. Int. Rev., Mei, geeft de vredessterkte van leger en vloot, volgens de bepalingen van 11 Febr. l.l.

DUITSCHLAND.

Rev. mil., Mei, behelst de nieuwe militaire wetten van 1 April '05; tevens het bericht, dat bij de begr. '05/06 is toegestaan eene som van 3750 Frs. voor z.g. „Intendantur-Uebungsreisen”; aan de Köln. Ztg. van 8 April l.l. worden eenige bijzonderheden omtrent aard en doel dezer reizen ontleend. Allg. Schw. M. Z., N°. 17, geeft een overzicht van den inhoud van het nieuwe voorschrift, betreffende de aanvulling van officieren in vredestijd van 18 Mrt. '05 (zie ook N. M. B., N°. 17) en een vrij uitvoerig bericht omtrent, op 15 April l.l. gehouden, proeven met de hoofdsorten der moderne springstoffen, in vergelijking met

het nieuw uitgevonden Vigorit. Mitth., H. 4, geeft een zeer uitvoerig artikel over militaire postduiven in verschillende Staten; tevens een uitvoerig bericht omtrent de oprichting (op 1 Mrt. j.l.) van eene afd. voor telegrafie zonder draad, bestaande uit 8 officieren, 15 onderoff., 85 man en 40 paarden, ingedeeld bij het 1ste teleg.-bataljon. Zie ook Int. Rev., Mei, waarin tevens een bericht over de nieuwe organisatie van het onderzeesche mijnwezen.

ENGELAND.

Rev. d'A., Mei, vermeldt de volgende gegevens omtrent het nieuwe veldgeschut.

		Rijdende batterijen.	Veldbatterijen.
Kaliber.....	mM.	76	83,8
Gewicht vuurmond.....	KG.	304,8	457
„ stuk in batterij.....	„	± 920	± 1208
„ voorwagen stuk.....	„	± 610	± 751
„ caisson.....	„	± 1530	± 1958
„ projectiel ¹⁾	„	5,7	8,4
Schoten voorwagen stuk.....			24
„ „ caisson...			38
„ achterwagen „ ...			38
V _o	M.	505	490,7

De uitgave van het Army Journal (het nieuwe Engelsche tijdschrift) is gestaakt. (M. Woch., N°. 53.)

Een uitvoerig bericht over de legerbegrooting '05/06 vermeldt Int. Rev., Mei (zie ook Streffleur., Mei), alsmede eene mededeeling over het nieuwe Engelsche geweer, waaromtrent de stemming zeer verdeeld is (in officierskringen zeer ten nadeele van dit wapen). Tevens eene lijst van de bestaande practische cursussen voor off. en onderoff.

De kosten der landingsmanoeuvres in Essex in 1904 becijfert Un. Serv. Gaz., N°. 3767, op ± 98.922 Pond (terreinschade 1399 P.).

Mitth., H. 4, bevat een uitvoerig overzicht van de technische uitrusting van het leger (ontnomen aan Instr. in Mil. Eng., Part I). Tevens eene beschrijving met platen van een richttoestel met onafhankelijke richtlijn van de firma ARMSTRONG, WHITWORTH & Co.

FRANKRIJK.

Evenals in 1904 zal ook dit jaar gedurende de manoeuvres de nieuwe, 5 KG. lichtere, uitrusting beproefd worden. M. Woch., N°. 56, geeft nog eenige bijzonderheden daaromtrent.

Jahrb., Mei, bevat het slot van het artikel over de marine-artillerie (de munitie); tevens eenige beschouwingen over den 2-jarigen diensttijd, de oorlogsbegrooting en de oefeningen, alsmede over de marine.

Int. Rev., Mei, geeft ook een uitvoerig bericht over de legerbegr.

¹⁾ Is met de huls verbonden.

1905, tevens eene mededeeling over een nieuw model autom. inf.-geweer, kaliber 6.70 mM. (het Lebelgew. heeft 8 mM. kal.); ten slotte eenige mededeelingen betr. vergelijkende proeven met onderzeesche booten.

ITALIË.

Allg. Schw. M. Z., N°. 18, behelst eenige cijfers uit de legerbegr. 1905/06; totaal 275 mill. Lire; onder de buitengewone uitgaven zijn begrepen 14.100.000 L. voor de nieuwe bewapening der veldartillerie; hiermede zijn de sinds 1900/01 toegestane 60 mill. L. verbruikt.

JAPAN.

Int. Rev., Mei, geeft de vertaling van een wetenswaardig legerbevel van Gen. OKOE, Ct. van het 2^e Leger.

MEXICO.

Int. Rev., Mei, bevat eenige cijfers en bijzonderheden omtrent het nieuwe snelvuurgeschut.

OOSTENRIJK-HONGARIJE.

Aan Int. Rev., Mei, zijn de volgende gegevens betreffende het nieuwe veldgeschut ontleend:

Kaliber	7.65 cM.
Gew. vuurmond <i>met</i> sluitstuk, enz.	336 KG.
Max. terugloop vuurmond.....	1.270 M.
Aanv.-snelh.....	520 M.
Gew. afgel. stuk met 3 mM. schilden.....	950 KG.
Gew. opgel. stuk <i>zonder</i> bed. mensch.....	1750 KG.
Gew. caisson.....	1770—1800 KG.
Max. vuursn. per min.....	21 schoten.
Munitie: a. GKT. 6,7 KG. (320 hardlooden kogels à 9 G., grootste temp. 5500 M.)	
b. brisant G. 6,6 KG. (260 springstukken).	

Beide zijn met de huls verbonden.

Als middel, om de springwolk beter waarneembaar te maken, wordt Phosphorantimoon gebezigd.

Het Armeebblatt en de Vossische Zeitung vermelden, dat het nieuwe veldgeschut eene affuit volgens het stelsel EHRHARDT heeft. De gesmeed *bronzen* vuurmond is (volgens Journal R. U. S. I., 15 Maart) voorzien van een sluitstuk, gecombineerd stelsel EHRHARDT en SKODA.

Bediening van het stuk: 6 man. Organisatie: ieder art.-regt. heeft 2 afd. à 3 batterijen à 6 stukken en 9 caissons.

PORTUGAL.

De Revista Militar vermeldt de volgende gegevens omtrent het veldgeschut M/1904, stelsel SCHNEIDER-CANET.

Kaliber	mM.	75
Gewicht projectiel ¹⁾	KG.	6,5
" vuurmond	"	340
" stuk in batterij ²⁾	"	1080
" voorwagen stuk	"	750
" caisson ³⁾	"	1852
Schoten voorwagen stuk		38
" " caisson		38
" achterwagen "		72
V _o	M.	500

RUSLAND.

Streffleur., Mei, geeft eenige bijzonderheden omtrent eene in Moekden door de troepen gebruikte draagbare veldkeuken.

Rev. mil., Mei, behelst, behalve wederom eenige nieuwe formaties, een uitvoerig artikel over de spoorwegen in het verre Oosten, gebruikt door de oorlogvoerende mogendheden; tevens zeer uitvoerig de oorlogsbegroting 1905 en de oorlogsuitgaven.

SPANJE.

Te Madrid is opgericht eene school voor telegrafie zonder draad (Kon. Besl. van 27 Mrt. l.l.); 5 luit^{ts}. en 24 sapeurs-telegrafisten zullen jaarlijks een der 2 cursussen volgen. (Rev. mil., Mei.)

TURKIJE.

Rev. mil., Mei, meldt de oprichting van 4 bataljons elite-jagers (ter onderscheiding van de reeds bestaande jagerbataljons). Tevens een uitvoerig artikel over de gendarmerie op Kreta (eenige algemeene mededeelingen over organisatie (1 kapitein-comt., 5 luitenants en 59 onderoff. van de Kon. Italiaansche Karabiniers en 1095 man (Kretensers), waarvan 60 bereden, en 20 leerling-gendarmes), recruiteering, bevordering, soldijen, uitrusting, opleiding en kosten (1.010.092 Frs., d. i. $\pm \frac{1}{3}$ van de totale begrooting van Kreta, die ± 4 mill. Frs. bedraagt).

ZWEDEN.

Int. Rev., Mei, behelst eene uitvoerige mededeeling omtrent het ontwerp voor de versterking der kustvloot.

ZWITSERLAND.

Aan het „Geschäftsbericht" van het mil. departement wordt ontleend, dat in 1904 3656 schietverenigingen met 218.815 leden bestonden, te zamen eene subsidie van het Rijk van 329.221 Frs. genietende.

Int. Rev., Mei, geeft de bepalingen naar aanleiding van de „Neuordnung" van de veldartillerie.

¹⁾ GKT. met 294 kogels à 10 G.

²⁾ Met schilden, gelijk aan de Fransche.

³⁾ Gelijk aan de Fransche.

BOEKAANKONDIGING.

Het Militaire Vraagstuk door N. BOSBOOM, Majoor der
Artillerie. 's-Gravenhage, 1905. MOUTON & Co.

Van hoeveel verschillende zijden het militaire vraagstuk ook reeds bezien moge zijn, er blijft altijd iets nieuws van te zeggen. En niet alleen iets nieuws, maar ook iets belangrijks; iets, dat der overweging ten volle waard is, wanneer, zooals hier het geval blijkt te zijn, dat vraagstuk, van meer dan eene zijde bezien en rijpelijk overwogen is, en de vruchten dier overwegingen kalm en bezadigd, en niettemin in een frisschen, aangename vorm worden neergeschreven.

Na een overzicht van de (lijdens-) geschiedenis onzer weermacht gedurende de laatste honderd jaren gegeven te hebben, tracht de S. door eenige goed gekozen voorbeelden aan te toonen, dat de voorstelling, als zouden onze militaire uitgaven ons reeds aan den rand van het staatsbankroet gebracht hebben, niet van groote overdrijving is vrij te pleiten. Voorts bespreekt hij in enkele bladzijden de beteekenis, welke z. i. aan het begrip „volksleger” gehecht moet worden, roert daarbij aan den strijd, die op het oogenblik niet alleen *in* het leger, doch ook *daar-buiten*, ten gevolge van verschil in opvatting omtrent dit begrip, ontstaan is, en schetst zijne denkbeelden omtrent het wezen der krijgstucht, om welke laatste de evenbedoelde strijd zich in hoofdzaak beweegt.

Zich noch scharende bij de min of meer onstuimig vooruitdringende voorhoede, noch bij de, met de bewaking der oude bagage belast zijnde, achterhoede, doch zich plaatsende in den middendocht, omschrijft de Majoor BOSBOOM zijn desideratum voor de verdere ontwikkeling van ons krijgswezen, als volgt:

Ontwikkeling van de weermacht van den Staat op deugdelijk militairen voet;

*uit een zoo groot mogelijk deel der in het volk wonende krachten;
met gebruikmaking, zooveel mogelijk, van ieders bijzondere vermogens
en bekwaamheden;*

met inachtneming, waar mogelijk, van ieders bijzondere belangen.

Een en ander te verkrijgen door:

*doelmatig georganiseerde middelen tot voorbereiding buiten het leger met aansluiting aan bestaande instellingen;
en een met den graad dier voorbereiding verband houdende, verkorting van den oefeningstijd in het leger.*

Dit alles gepaard aan:
een eenvoudig en zuinig beheer.

Eindelijk plaatst de S. eenige bakens ter bepaling van den weg, die gevolgd zal kunnen worden, om dit alles te bereiken. Deze zijn:

1. Oprichting van eene centrale gymnastiekschool, inrichting van gymnastieklokalen en terreinen bij *alle* scholen, invoering van gymnastiek en schieten met marga-patronen (dit laatste aanvankelijk facultatief) als verplicht leervak op de lagere scholen.
2. Inrichting in alle gemeenten of, waar mogelijk, in groepen van gemeenten van hindernis- en schietbanen.
3. Wijziging der garnizoensindeeling ter localiseering, zooveel mogelijk, der militia, hierbij uitgaande van eene gezonde, strategische gedachte.
4. Afschaffing van het blijvend gedeelte.
5. Wijziging der militiewet, ter verwezenlijking van de hiervoren aangegeven wenschen.

De denkbeelden van den geachten S. bewegen zich in hoofdzaak in die lijn, die wij reeds meermalen als de, onzes inziens, meest aanbevelenswaardige bij de verdere ontwikkeling van onze legerinstellingen aangaven. Wij verheugen ons dan ook van harte in het krachtig pleidooi voor die richting, dat door het verschijnen dezer brochure ter algemeene kennis gebracht wordt.

Ter aankondiging ontvangen:

Curso elementar sobre Substancias explosivas por JOSÉ MARIA DE OLIVEIRA SIMÕES, Capitão de artilharia e engenheiro civil. *Lisboa*, 1904. TYPOGRAPHIA DO ARSENAL DO EXERCITO.

Het Militaire Vraagstuk door N. BOSBOOM, Majoor der Artillerie. 's-Gravenhage, 1905. MOUTON & C°.